

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/B/2023/36122163606410244

VÝVOJ POISTNÉHO TRHU NA SLOVENSKU

Bakalárska práca

2023

Alexandra Hamranová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

VÝVOJ POISTNÉHO TRHU NA SLOVENSKU

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a poisťovníctvo
Študijný odbor: Ekonomika a manažment
Školiace pracovisko: Katedra financií
Vedúci záverečnej práce: Ing. Zuzana Gajdošová, PhD.

Bratislava 2023

Alexandra Hamranová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Bratislava 2023

.....

Alexandra Hamranová

Pod'akovanie

Rada by som sa pod'akovala všetkým, ktorí ma podporili pri písaní tejto práce. Moja vďaka patrí predovšetkým vedúcej záverečnej práce Ing. Zuzane Gajdošovej, PhD., ktorá mi venovala svoj drahocenný čas a poskytla mi pomoc, odborné rady a spoluprácu pri tvorbe tejto bakalárskej práce.

Bratislava 2023

.....
Alexandra Hamranová

ABSTRAKT

HAMRANOVÁ, Alexandra: *Vývoj poistného trhu na Slovensku*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Zuzana Gajdošová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 40 s.

Cieľom záverečnej práce je opísať slovenský poistný trh ako súčasť finančného trhu Európskej únie, ktorý prešiel za posledné roky mnohými zmenami, a na základe analýzy poukázať na významné zmeny na slovenskom poistnom trhu v nadväznosti na vývoj a zmeny na finančnom trhu. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje šesť tabuliek, šesťnásť grafov a tri obrázky. Prvá kapitola je venovaná teoretickému vymedzeniu viacerých odborných pojmov, ako napríklad poistný trh, jeho členeniu a subjektom, asociáciám, poistnému trhu, solventnosti či legislatívnej úprave slovenského poistného trhu. Druhá kapitola je venovaná hlavnému cieľu, čiastkovým cieľom práce a metodike a metódam skúmania práce. V záverečnej kapitole zhodnotíme a opíšeme jednotlivé ukazovatele slovenského poistného trhu za sledované obdobie zvlášť za životné a neživotné poistenie. Výsledkom riešenia je finančná analýza slovenského poistného trhu ako súčasť finančného trhu Európskej únie, ktorý prešiel za posledné roky mnohými zmenami.

Kľúčové slová: poistenie, slovenský poistný trh, životné poistenie, neživotné poistenie, finančná analýza

ABSTRACT

HAMRANOVÁ, Alexandra: *Development of the insurance market in Slovakia.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – Supervisor of the thesis: Ing. Zuzana Gajdošová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 40 p.

The aim of the final thesis is to describe the Slovak insurance market as a part of the financial market of the European Union, which has undergone many changes in recent years and to point out the significant changes in the Slovak insurance market in relation to the developments and changes in the financial market on the basis of the analysis. The thesis is divided into three chapters. It contains six tables, sixteen graphs and three figures. The first chapter is devoted to the theoretical definition of a number of technical terms, such as the insurance market, its subdivisions and entities, associations, insurance market, solvency, or the legislative regulation of the Slovak insurance market. The second chapter is devoted to the main objective and sub-objectives of the thesis and the methodology and methods of research. In the final chapter, we evaluate and describe the individual indicators of the Slovak insurance market for the period under review, separately for life and non-life insurance. The result of the solution is a financial analysis of the Slovak insurance market as a part of the financial market of the European Union, which has undergone many changes in recent years.

Keywords: insurance, Slovak insurance market, life insurance, non-life insurance, financial analysis

Obsah

Zoznam grafov, tabuliek a obrázkov.....	8
ÚVOD.....	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 Slovenský poisťný trh a jeho postavenie na finančnom trhu.....	13
1.2 Vybrané subjekty slovenského poisťného trhu.....	15
1.2.1 Poisťovňa.....	15
1.2.2 Asociácia.....	17
1.3 Regulácia a dohľad nad poisťným trhom na území Slovenskej republiky	19
1.3.1 Právna úprava slovenského poisťného trhu.....	20
1.3.2 Regulácia Solvency II.....	22
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	27
3 Výsledky práce a diskusia.....	30
3.1 Analýza štruktúry slovenského poisťného trhu.....	30
3.2 Analýza ukazovateľov slovenského poisťného trhu.....	33
3.2.1 Technické poisťné.....	33
3.2.2 Poistenosť na Slovensku, hustota poistenia.....	36
3.2.3 Náklady na poisťné plnenie.....	38
3.2.4 Hospodársky výsledok poisťovní a pobočiek poisťovní.....	41
3.2.5 Solventnosť poisťovní.....	46
Záver.....	50
Zoznam použitej literatúry.....	53

Zoznam grafov, tabuliek a obrázkov

Graf 1 Podiel poisťovní na trhu podľa technického poistného za životné poistenie	35
Graf 2 Podiel poisťovní na trhu podľa technického poistného za neživotné poistenie	36
Graf 3 Podiel technického poistného na HDP (v EUR).....	37
Graf 4 Hustota poistenia (v EUR).....	38
Graf 5 Náklady na poistné plnenie v životnom poistení (v EUR)	40
Graf 6 Náklady na poistné plnenie v neživotnom poistení (v EUR).....	41
Graf 7 Technický výsledok za životné poistenie (v EUR).....	43
Graf 8 Technický výsledok za neživotné poistenie (v EUR).....	43
Graf 9 Kombinovaný ukazovateľ za pobočky poisťovní v % za životné poistenie	44
Graf 10 Kombinovaný ukazovateľ za poisťovne v % za neživotné poistenie	44
Graf 11 Technické rezervy neživotného poistenia (v EUR)	45
Graf 12 Technické rezervy životného poistenia (v EUR).....	46
Graf 13 Vývoj SCR za životné poistenie (v EUR)	47
Graf 14 Vývoj SCR za jednotlivé skupiny životného poistenia	48
Graf 15 Vývoj SCR za neživotné poistenie (v EUR).....	48
Graf 16 Vývoj SCR za jednotlivé skupiny neživotného poistenia.....	49
Tabuľka 1 Poisťovne a pobočky poisťovní iných členských štátov pôsobiace na slovenskom poistnom trhu	30

Tabuľka 2 Historický prehľad poisťovne ČSOB, a. s., a Union, a. s.....	33
Tabuľka 3 Technické poisťné za poisťovne na SR, poisťovne a pobočky poisťovní z iných členských štátov 2016 - 2021 (v EUR)	34
Tabuľka 4 Hustota poistenia (v EUR).....	37
Tabuľka 5 Náklady na poisťné plnenie za životné a za neživotné poistenie od roku 2016 – 2021 (v EUR).....	39
Tabuľka 6 Agregovaný výsledok hospodárenia po zdanení za poisťovne a pobočky poisťovní na SR v rokoch 2016 - 2021 (v EUR).....	42
Obrázok 1 Členenie poisťného trhu podľa oblasti podnikania.....	14
Obrázok 2 Členenie poisťovní podľa právnej formy podnikania	16
Obrázok 3 Štruktúra Solventnosti II	24

ÚVOD

Poistenie a poisťný trh sú súčasťou života ľudí už od 18. storočia pred našim letopočtom. Od tohto obdobia sa neustále menili a vyvíjali pod vplyvom viacerých skutočností. V súčasnosti ľudia stále viac oceňujú produkty poisťného trhu a uvedomujú si dôležitosť poistenia. Je to v dôsledku toho, že moderná doba nám prináša stále viac rizík, voči ktorým chceme byť zabezpečení. Poistenie predstavuje zmluvný vzťah so zvolenou poisťovňou, ktorá kryje naše riziká v prípade škodovej udalosti. Témou našej bakalárskej práce bude analýza vývoja slovenského poisťného trhu. Slovenský poisťný trh budeme analyzovať aj v súvislosti s pandémiou COVID-19, ktorá počas uplynulých rokov zmenila fungovanie samotného finančného trhu, ako aj fungovanie poisťného trhu, ktorý je jeho súčasťou. Bakalársku prácu rozdelíme do troch kapitol, ktorých hlavným cieľom bude na základe analýzy poukázať na významné zmeny slovenského poisťného trhu v spojitosti s vývojom a zmenami na finančnom trhu.

V prvej kapitole sa budeme zaoberať teoretickými východiskami poisťného trhu, stručne opíšeme jeho historický vývoj, súčasný stav a vysvetlíme najdôležitejšie teoretické pojmy, s ktorými budeme následne pracovať v rozsahu celej práce. Poisťný trh rozdelíme na vecný a investičný a bližšie opíšeme subjekty, ktoré sú jeho súčasťou. Dôležitou súčasťou každého trhu je jeho legislatívna úprava a orgán dohľadu, ktorý zabezpečuje dodržiavanie tejto právnej úpravy, ktorú si tiež priblížime v tejto kapitole. V závere prvej kapitoly poukážeme na význam regulácie a solventnosť poisťovní, ktorá hovorí o tom, nakoľko je schopná poisťovňa splniť svoje záväzky voči svojim klientom.

Druhá kapitola bude venovaná hlavnému a čiastkovým cieľom práce, metodike práce, ako aj metódam skúmania, ktoré budú použité pri vypracovaní celej záverečnej práce.

V tretej kapitole práce budeme analyzovať vývoj slovenského poisťného trhu v konkrétnych číslach, ktoré znázorníme pomocou grafov a tabuliek. V prvej časti tretej kapitoly zhrnieme počet a podiel domácich poisťovní a pobočiek poisťovní z iných členských štátov pôsobiacich na slovenskom poisťnom trhu k 31. 12. 2021. Ďalej budeme počítat' a analyzovať vybrané ukazovatele poisťného trhu. Za sledované obdobie analýzy si zvolíme roky 2016 – 2021. V prvej časti budeme hodnotiť poisťné ukazovatele, ako technické poisťné, náklady na poisťné plnenia, hospodársky a technický výsledok poisťovní a tiež kombinovaný ukazovateľ. Rozanalyzujeme ich vývoj aj v členení na životné

a neživotné poistenie. Následne budeme analyzovať, nakoľko sú slovenskí obyvatelia poistení a aký je podiel poistenia na nominálnom hrubom domácom produkte. V neposlednom rade vypočítame poistné ukazovatele, ako technické rezervy a solventnosť poisťovní pôsobiacich na slovenskom poistnom trhu.

V závere práce zhrnieme výsledky uskutočnených analýz a vyvodíme závery a možné odporúčania pre efektívnejšie fungovanie slovenského poistného trhu.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Poisťovníctvo chápeme ako neustále sa vyvíjajúci systém, ktorému sa všetci účastníci musia neprestajne prispôbovať. Ovpływujú ho meniace sa trendy, napríklad v legislatíve, alebo dôsledky z rastúcej konkurencie. Tieto zmeny v rámci jednotného poisťného trhu Európskej únie (ďalej len „EÚ“) majú jeden cieľ – vytvorenie jednotných predpokladov.¹ Ako sa vyjadril Košík (2007, s. 9): „*Poisťovníctvo ako vedný odbor skúma ekonomické vzťahy, ktoré vznikajú pri poistení, a to medzi poisťníkom a poisťovňou. Skúma vývoj jednotlivých produktov z pohľadu krytia rizík, vývoja škodovosti, ekonomickú vyrovnanosť poistenia, predaj produktov a ekonomiku samotnej poisťovne.*“

V podmienkach trhovej ekonomiky pokladáme poisťovníctvo za špecifické, nakoľko svojimi nástrojmi na riadenie rizík stabilizuje úroveň obyvateľstva pri vzniknutých náhodných a neočakávaných situáciách. Pastoráková (2017, s. 7) preto poisťovníctvo charakterizuje ako „*sekundárne odvetvie hospodárskej činnosti, pretože sa zaoberá negatívnymi dôsledkami, ku ktorým by došlo aj v prípade, keby poistenie neexistovalo*“.

Na slovenské poisťovníctvo sa pozrieme ako na vyvíjajúci sa segment, ktorý počas uplynulých rokov prešiel mnohými zmenami. Na jeho podobu mali veľký vplyv viaceré skutočnosti, ako napríklad rozvoj spoločnosti, politické udalosti, vznik poisťných zmlúv a založenie poisťovní. Jeho história má počiatok v 18. storočí. Jeho vývoj sa začal s podpornými spolkami, neskôr bola založená prvá požiarna a plavebná poisťovacia spoločnosť. V roku 1857 vznikla historicky najvýznamnejšia spoločnosť Prvá uhorská všeobecná poisťujúca spoločnosť. Doposiaľ najvýznamnejšou osobou slovenského poisťovníctva bol Dr. Ján Alojz Wagner, ktorému sa môžeme poďakovať za prvú poisťovňu so slovenským kapitálom s názvom Prvá slovenská poisťovňa z roku 1919.² Dnešnú podobu poisťovní ďalej sformulovali krízy a vstup Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) do EÚ.

¹ MAJTÁNOVÁ, Anna a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 2009. 11 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

² PASTORÁKOVÁ, Erika – ONDRUŠKA, Tomáš – JURKOVIČOVÁ, Monika. *Dejiny poisťovníctva*. Bratislava : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2020. 138-140 s. ISBN 978-80-7598-998-7.

1.1 Slovenský poisťný trh a jeho postavenie na finančnom trhu

Poisťný trh poznáme ako jeden zo segmentov finančného trhu. Černaj (2021) charakterizuje finančný trh ako „určitý finančný systém, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou celého ekonomického systému. Je to trh, na ktorom sa stretáva ponuka voľných finančných prostriedkov v podobe úspor rôznych ekonomických subjektov a dopyt po týchto prostriedkoch, tiež rôznych ekonomických subjektov“. Poisťný trh však považujeme za špecifický medzi ostatnými trhmi, keďže má svoje príznačné vlastnosti. Po prvé, my ako poistení nie celkom vidíme výnos platenia poisťného, keďže nemáme jasný obraz o výskyte budúcich rizikových situácií. Líšia sa práve v tom, že náhrada zo vzniknutých poisťných udalostí sa vypláca len vtedy, ak nastane poisťná udalosť. Druhým znakom je neekvivalenť, čo znamená, že platené poisťné nemusí byť vo výške, akú nám vyplatila poisťovňa pri poisťnej udalosti.

Poisťný trh je miesto, kde sa stretáva ponuka a dopyt po fiktívnej službe – poistenie, pričom nevieme, či vôbec poisťná udalosť nastane. Majtánová (2009, s. 70) ďalej poisťný trh definuje ako trh, ktorý je: „trhom kupujúcich, a to preto, lebo o svojich zákazníkov – klientov – sa uchádzajú poisťovne a ich sprostredkovatelia. Je to predpoklad súťaženia prostredníctvom tvorby cien a produktov podobne ako na ostatných trhoch. Na druhej strane je však na tomto trhu predpoklad porovnateľnosti poisťných výkonov podporovaná orgánmi dohľadu, čo čiastočne trhovú súťaž – konkurencia – obmedzuje. Znamená to, že poisťný trh je ovplyvnený štátnymi zásahmi viac ako ostatné trhy“. Zodpovednosťou subjektov na strane dopytu je, aby vytvorili rezervy pre svoju budúcnosť a prítomnosť na všetky neočakávané udalosti. Na strane ponuky je to práve naopak, ich podnikateľskou činnosťou je, aby boli vždy oboznámené s potrebami obyvateľstva a mohli im ponúkať čo najlepšie služby. Trh tu má za úlohu určiť rozsah, ceny a záujem o poisťovacie služby a o poisťnú ochranu.³

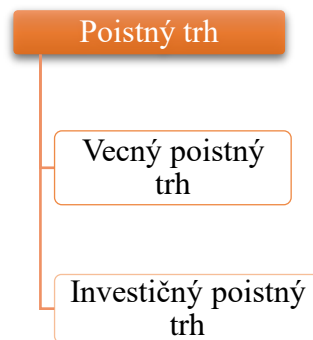
Keď vychádzame z týchto faktov, prichádzame na to, že na poisťnom trhu funguje takzvaný Sayov zákon trhu, a teda prevláda ponuka nad dopytom. Sivák (2019, s. 309) to opísal nasledovne: „Poisťovne sú vzhľadom na prevyšujúcu ponuku nútené čo najviac porozumieť svojim potenciálnym aj existujúcim klientom. Treba priznať, že nejde

³ PASTORÁKOVÁ, Erika – BROKEŠOVÁ, Zuzana – ONDRUŠKA, Tomáš. *Poisťný trh*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. 31 s. ISBN 978-80-225-4431-3.

o jednoduchú záležitosť, pretože na rozhodovanie spotrebiteľov vyplýva množstvo faktorov.“

Keďže poisťný trh je súčasťou finančného trhu, spájame ho tiež s kapitálovým a peňažným trhom, a to na základe členenia poisťného trhu podľa oblasti jeho podnikania. Poisťovne vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť v oblasti poisťovania a taktiež vo finančnej sfére investovaním voľných peňažných prostriedkov. Majtánová (2009, s. 78) ich preto rozdeľuje na ponuku poistenia a dopyt po poistení na vecný poisťný trh a investovanie voľných finančných prostriedkov, tzv. investičný poisťný trh. Toto členenie je zobrazené v nasledujúcom obrázku č.1.

Obrázok 1 Členenie poisťného trhu podľa oblasti podnikania

Zdroj: MAJTÁNOVÁ, Anna a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009. 78 s. ISBN 978-80-8078-260-3

Vecný poisťný trh charakterizujeme ako zložku poisťného trhu, na ktorom rôzne poisťovne súťažia o svoje miesto prostredníctvom poskytovania rôznych druhov životných i neživotných poistení. Subjekty vedú zabezpečiť samy seba s týmito druhmi poistení na základe zmluvy a platením predpísaného poisťného. Tieto zmluvy môžu byť povinné a dobrovoľné, podľa toho, aký záujem majú občania. Investičný trh je charakteristický tým, že ako pre ostatné podnikateľské subjekty, aj pre poisťný trh je dôležité dosahovanie zisku. Z toho dôvodu poisťovne využívajú svoju investičnú činnosť pre dodatočný príjem. Investovanie voľných prostriedkov však poisťovne musia vykonávať v rámci legislatívnych limitov. Prejavuje sa tu súvislosť s kapitálovým trhom, nakoľko tu investujú poisťovne svoje dočasne voľné prostriedky. Poisťovne najčastejšie investujú do cenných papierov, ale taktiež do rôznych druhov akcií rôznych spoločností, do nehnuteľností a tiež aj na nákup umeleckých diel a rôznych cenných zbierok. K investovaniu voľných

peňažných prostriedkov prispieva aj systém zdaňovania. Suma, o ktorú príjmy poisťovní prevyšujú ich výdavky v súvislosti s poisťovacími operáciami, sa považuje za zdroj tvorby rezervných fondov, a teda nepodlieha zdaneniu. Zisk z investičných operácií sa rozdeľuje medzi akcionárov a je zdaniteľnou položkou, z ktorej sa poskytujú zvýhodnenia.⁴

1.2 Vybrané subjekty slovenského poisťného trhu

Ako základné subjekty poisťného trhu poznáme poisťovňu, zaistovňu, finančných sprostredkovateľov a poradcov, asociácie, orgány vykonávajúce dohľad nad poisťovníctvom a klientov. Zaistovňa je špecializovaná inštitúcia, ktorá oceňuje riziká a posudzuje poisťné podmienky na produkty, ktoré vstupujú do zaistenia. Orgány vykonávajúce dohľad nad poisťovníctvom majú za úlohu dohliadať na dodržiavanie legislatívneho rámca v poisťovníctve. Významnými účastníkmi na poisťnom trhu sú finanční sprostredkovatelia, ktorí predkladajú ponuky na uzavretie zmluvy a poskytnutie finančnej služby, poskytujú odbornú pomoc a spolupracujú pri vybavovaní nárokov vychádzajúcich zo zmlúv o poskytnutí finančnej služby. Poradcovia vykonávajú úlohu poskytovateľa odbornej pomoci, informácií a vypracovania finančných plánov pre klientov. Klient je osoba, ktorej je poskytnuté finančné poradenstvo a sprostredkovanie. Poisťovňu a asociáciu bližšie charakterizujeme v nasledujúcich podkapitolách.

1.2.1 Poisťovňa

Podľa Majtánovej (2009, s. 78) je poisťovňa „*právnická osoba, ktorá je akciovou spoločnosťou a ktorá vykonáva poisťovaciu činnosť na základe povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti udeleného v súlade s príslušnou právnou normou. Základnou úlohou poisťovne je preberať na seba zmluvne alebo zákonom definované riziká svojich klientov*“. Poisťovne vieme rozčleniť podľa rôznych hľadísk. Podľa toho, aké produkty ponúkajú, poznáme až štyri spôsoby členenia. Prvé členenie je podľa toho, či poisťovňa ponúka produkty životného poistenia a produkty neživotného poistenia. Ďalej hovoríme aj o univerzálnej poisťovni, ktorá ponúka produkty životného aj neživotného poistenia, zároveň špecifické poisťovne, ktoré sú špecializované na vybrané poisťné produkty. Právne formy, v ktorých môže poisťovňa vystupovať na poisťnom trhu, sú poisťovňa, poisťovňa

⁴ MAJTÁNOVÁ, Anna a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 2009. 76 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

z iného členského štátu, pobočka poisťovne z iného členského štátu, zahraničná poisťovňa, pobočka zahraničnej poisťovne. Toto členenie je zobrazené v nasledujúcom obrázku č. 2.

Obrázok 2 Členenie poisťovní podľa právnej formy podnikania

Zdroj: § 4 zákona č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Ako už bolo spomenuté vyššie, na to, aby mohli poisťovne poskytovať svoje produkty, musia získať licenciu na vykonávanie poisťovacej činnosti. Podľa toho rozdeľujeme poisťovne na *domáce poisťovne* – kde poisťovňa má licenciu v krajine jej založenia, *zahraničné poisťovne* – ktoré boli založené v inej krajine, než v ktorej vykonávajú svoju poisťovacu činnosť, môžu to byť poisťovne z krajín EÚ a mimo EÚ. Podľa Pastorákovvej (2017, s. 34) poisťovne členíme podľa právnej formy na:

- „vzájomné poisťovne,
- poisťovne vo forme akciovej spoločnosti,
- združenia na princípe Lloyd's,
- štátne, resp. vládne poisťovne“.

Z histórie poisťovníctva vieme, že prvou formou poisťovní na svete boli práve vzájomné poisťovne. Ich forma s úpravami pretrváva až dodnes. Je to poisťovňa, ktorá nemá za svoj cieľ dosahovanie zisku, ale pomoc poškodeným pri náhodných udalostiach. Z tohto vychádza aj vzájomnostný princíp, t. j. v prípade škodovej udalosti platia tí, ktorí vzniknutou udalosťou neboli zasiahnutí. V súčasnosti poisťovne vykonávajú svoju činnosť väčšinou vo forme akciovej spoločnosti a inak to nie je ani na slovenskom poisťovnom trhu. Táto forma podnikateľskej činnosti sa zakladá na solventnosti a dosahovaní zisku.⁵

⁵ PASTORÁKOVÁ, Erika – BROKEŠOVÁ, Zuzana – ONDRUŠKA, Tomáš. *Poisťový trh*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. 35 s. ISBN 978-80-225-4431-3.

Pri združení na princípe Lloyd's nejde o poisťovanie, ale o asociáciu, kde jednotliví členovia vykonávajú úlohu poisťovní, t. j. poskytovanie poisťovacej ochrany a poistenia. Táto forma združenia funguje na princípe svetovej burzy Lloyd's – čo znamená, že každý ručí iba za svoje záväzky. Pre riziká, ktoré sú spoločensky záväzné, môže štát rozhodnúť o založení štátnej poisťovne.⁶ Aj na Slovensku sme poznali štátnu poisťovňu, ktorou bola Slovenská poisťovňa, a tá bola v roku 2003 transformovaná na komerčnú poisťovňu Allianz – Slovenská poisťovňa.⁷

1.2.2 Asociácia

Asociácia je významným subjektom na poisťovnom trhu. Jej úlohou je združovať jednotlivé poisťovne a organizovať ich spoluprácu.

Na SR je najznámejšou asociáciou Slovenská asociácia poisťovní (ďalej len „SLASPO“). Jej história je dosť široká a prešla viacerými zmenami. Jej prvopočiatky zaznamenávame už z čias Československej republiky. Zmeny v ekonomike prinášali vznik nových poisťovní a začiatok ich podnikania na trhu. V rokoch 1991 – 1993 vznikla na základe zakladateľskej zmluvy Česko-slovenská asociácia poisťovní. Cieľom Česko-slovenskej asociácie poisťovní bolo spájať poisťovateľov oprávnených vykonávať poisťovaciu činnosť, vytvoriť poisťový trh s vysokokvalifikovanými odborníkmi a jednotne zastupovať záujmy členských poisťovní. „*Vo vzťahu k členským poisťovňam sa asociácia orientovala na metodicko-odbornú pomoc pri riešení aktuálnych profesionálnych problémov poistenia, vypracovávanie štatistických tabuliek, výchovu poisťovacích odborníkov a publikačnú činnosť. Vo vzťahu k zahraničiu, úlohou asociácie bolo zastupovať domáci poisťový trh, spolupracovať s podobnými inštitúciami v zahraničí a vytvárať podmienky pre členstvo v medzinárodných inštitúciách, združujúcich asociácie poisťovní.*“⁸

V roku 1994 bola poisťovacími spoločnosťami pôsobiacimi v tom čase na území SR založená SLASPO. Podľa Adamka (2018, s. 158): „*Slovenská asociácia poisťovní je*

⁶ PASTORÁKOVÁ, Erika – BROKEŠOVÁ, Zuzana – ONDRUŠKA, Tomáš. *Poisťový trh*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. 36 s. ISBN 978-80-225-4431-3.

⁷ KANDERKOVÁ, Helena. *Pred sto rokmi vznikla na Slovensku prvá poisťovňa. Dnes je z nej Allianz - SP* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2019. [cit. 15.10.2022]
.Dostupné na: https://www.allianz.sk/sk_SK/sukromne-osoby/ine-stranky/tlacove-centrum/pred-sto-rokmi-vznikla-na-Slovensku-prva-poistovna-dnes-je-z-nej-Allianz-SP.html

⁸ Slovenská asociácia poisťovní. *História SLASPO 1991 - 2002*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2008. [cit. 15.10.2022] Dostupné na:
https://www.slaspo.sk/tmp/asset_cache/link/0000029460/HISTORIA%20SAP%201991%20-%202002%20%282%29.pdf

záujmovým združeným komerčných poisťovní a jej cieľom je reprezentovať, chrániť a presadzovať spoločné záujmy svojich členov k ústredným orgánom štátnej správy, iným právnym subjektom, širokej verejnosti a zahraničiu. Aktivity asociácie sú zamerané hlavne na oblasť ekonomiky poistenia, vzdelávania a propagácie poisťovacieho sektora ako celku.“ Medzi jej významnejšie úlohy patrí vydávanie odborných publikácií, časopisov, kódexu etiky v poisťovníctve, príprava návrhu zákona o povinnom zmluvnom poistení za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.⁹

1998 bol rokom, kedy sa na slovenskom poistnom trhu zvýšilo poskytovanie poistných produktov, a preto bola založená Slovenská sekcia medzinárodného združenia pre poistné právo (ďalej len „AIDA“). Členom združenia AIDA sa môže stať ktorákoľvek osoba, ktorá je aktívne činná v oblasti poistného práva a má trvalé bydlisko či sídlo v SR. Hlavným cieľom AIDA je rozvíjať spoluprácu svojich členov, ktorí tento cieľ dosahujú aktívnou účasťou na medzinárodných kongresoch, konferenciách, spoluprácou s ostatnými národnými sekciami, organizovaním prednášok a vydávaním odborných publikácií, stanovísk k návrhom právnych noriem z oblasti poisťovníctva s cieľom rozširovať vedomosti členov z oblasti slovenského a zahraničného poistného práva.¹⁰

V roku 2001 bola zákonom č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zriadená Slovenská kancelária poisťovateľov. Kafková (2012, s. 55) tvrdí, že *„je samosprávnou organizáciou tých poisťovateľov, ktorí získali povolenie od NBS (v minulosti od Úradu pre finančný trh SR) na prevádzkovanie povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorového vozidla. Okrem toho spravuje Garančný fond investícií, prevádzkuje hraničné poistenia, uzatvára dohody s náhodnými kancelármi poisťovateľov a spolupracuje s orgánmi štátnej správy“.*

⁹ ČEJKOVÁ, Viktória – MARTINOVIČOVÁ, Dana – NEČAS, Svatopluk. *Poistný trh – teória i prax*. Bratislava: Vydavateľstvo Iura Edition, spol. s r.o., 2011. 94 s. ISBN 978-80-8078-399-0.

¹⁰Slovenská asociácia poisťovní. *História SLASPO 1991 - 2002*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2008. [cit. 16.10.2022]

Dostupné na: https://www.slaspo.sk/tmp/asset_cache/link/0000029460/HISTORIA%20SAP%201991%20-%202002%20%282%29.pdf

1.3 Regulácia a dohľad nad poistným trhom na území Slovenskej republiky

Pod pojmami dohľad a regulácia chápeme určité zasahovanie orgánov dohľadu nad poisťovníctvom do činností poisťovní. Na jednej strane predstavujú dohľad a regulácia súbežné procesy, keďže ich hlavným cieľom je ochrana klientov a komerčných poisťovní, ktoré v prípade nezdravého fungovania môžu skrachovať. Na druhej strane ich považujeme za odlišné pojmy. Regulácia určí pravidlá pre správanie subjektov a pre riadenie samotného trhu, kým dohľad znamená kontrolu dodržiavania stanovených pravidiel.¹¹

Orgány dohľadu disponujú značnými právomocami, ktoré určujú legislatívy, s čím sprísňujú celý proces vnútornej kontroly. V EÚ bol v roku 2011 vytvorený nový Európsky systém finančného dohľadu, ktorého úlohou je monitorovať finančný systém a skladá sa z troch inštitúcií: dohľadu nad bankami (European Banking Authority – EBA), dohľadu nad cennými papiermi a trhmi cenných papierov (European Securities and Markets Authority – ESMA) a dohľadu nad poisťovňami a dôchodkovým poistením zamestnancov (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA).¹² Orgány dohľadu nie sú v rámci EÚ jednotné. Vykonávajú ich rôzne inštitúcie, ako napríklad centrálna banka, ministerstvá alebo špecializované inštitúcie. Na Slovensku je dohľad nad finančným trhom upravený zákonom č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákonom č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V súvislosti s európskou integráciou od roku 2006 vykonáva Národná banka Slovenska (ďalej len „NBS“) dohľad nad subjektmi finančného trhu v oblasti bankovníctva, kapitálového trhu, poisťovníctva a dôchodkového sporenia. NBS pravidelne vykonáva dohľad nad všetkými subjektami, na ktoré sa vzťahuje vyššie spomenuté ustanovenie ohľadom rozsahu rizík, ktoré ich môžu ovplyvniť. Cieľom NBS je ochrana poistných osôb a udržiavanie finančnej stability poisťovní a zaistovní. Predmetom dohľadu je akceptácia a dodržanie zákona v celkovom rozsahu týkajúceho sa poisťovacích a zaistovacích činností.¹³ „Na základe

¹¹ PASTORÁKOVÁ, Erika – BROKEŠOVÁ, Zuzana – ONDRUŠKA, Tomáš. *Poistný trh*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. 74 s. ISBN 978-80-225-4431-3.

¹² PÁLEŠ, Michal. *AKTUÁRSTVO v režime Solventnosť II*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2016. 18 s. ISBN 978-80-225-4288-3.

¹³ PAULIČKOVÁ, Alena – GRÚŇ, Ľubomír. *Finančné právo na Slovensku*. Bratislava: Eurounion, 2007. 235 s. ISBN 978-80-88984-94-8.

vykonávaného dohľadu NBS posúdi, či systém správy a riadenia, prijaté stratégie, zavedené procesy a postupy pri výkone poisťovacej činnosti alebo zaistovacej činnosti a vlastné zdroje dostatočne kryjú riziká pri vykonávaní obozretného podnikania dohliadaného subjektu.¹⁴ Poisťovne majú za povinnosť prijať opatrenia na zmiernenie vzniknutých rizík, v čom im pomáhajú už vytvorené technické rezervy.

1.3.1 Právna úprava slovenského poisťného trhu

Z histórie slovenského poisťovníctva považujeme za dôležitý moment demonopolizáciu poisťného trhu SR a Českej republiky (ďalej len „ČR“). Právne normy podnikania na poisťnom trhu sa týkali aj legislatívy, a tak vznikol samostatný zákon o poisťovníctve na území ČR a samostatný zákon na území SR v roku 1991. Vďaka tomu sa na týchto trhoch vytvorili nové poisťovne a vstúpil zahraničný kapitál. Cieľom noriem, ktoré boli postupne uplatňované na SR, bolo: tvorba medzinárodného legislatívneho prostredia, úprava podmienok povoľovania pre subjekty domáce i zahraničné, liberalizácia poisťovacích služieb, dohľad nad poisťovníctvom, vytvorenie právneho rámca a zlepšenie úrovne ochrany záujmov poistených i investorov.¹⁵ Medzi základné právne predpisy upravujúce činnosť poisťovní na slovenskom poisťnom trhu patria:

- zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve,
- zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom,
- zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla,
- zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších zákonov.¹⁶

Ďalej sem zaraďujeme vyhlášky Ministerstva financií SR a NBS, opatrenia ohľadom poisťovníctva vydávané NBS a smernice Európskeho parlamentu a Rady upravujúce oblasť poisťovníctva. Základným predpisom je práve zákon č. 39/2015 Z. z.

¹⁴ ADAMKO, Jozef. *Poistenie a poisťný trh*. Prešov: Michal Vaško – Vydavateľstvo, 2018. 155 s. ISBN 978-80-8198-02-5.

¹⁵ MAJTÁNOVÁ, Anna a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 2009. 110 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

¹⁶ KAFKOVÁ, Eva a kol. *Základy poisťovníctva*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. 28 s. ISBN 978-80-225-3363-8.

o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o poisťovníctve“) a zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších zákonov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Upravujú predmet, podstatu a povinnosti poisťných subjektov, regulujú dohľad nad poisťovníctvom, určujú zásady účtovníctva v poisťovníctve, tvorbu rezerv a iné skutočnosti.¹⁷

Prvá časť zákona o poisťovníctve nadobudla účinnosť 1. 4. 2015 a jeho druhá časť 1. 1. 2016. Zákon o poisťovníctve upravuje vzťahy súvisiace so vznikom, organizáciou, riadením a vykonávaním činnosti poisťovní a zaistovní; oceňovaním aktív, záväzkov, kapitálových požiadaviek na účely dohľadu; vzťahy súvisiace so zánikom poisťovní a zaistovní; ďalej vzťahy súvisiace s pôsobením poisťovní, zaistovní z iných členských štátov, zahraničných poisťovní a zaistovní na SR a upravujúce výkon dohľadu nad poisťovníctvom. Prvá časť zákona o poisťovníctve upravuje predmet a základné pojmy. Druhá časť vymedzuje činnosť poisťovní a zaistovní. Z tretej časti vyčítame požiadavky na vykonávanie poisťnej a zaistnej činnosti, ďalej požiadavky na správu a riadenia, správu o solventnosti a finančnom stave a v neposlednom rade pravidlá týkajúce sa technických rezerv, vlastných zdrojov, kapitálových požiadaviek a investícií. Štvrtá hlava obsahuje všeobecné ustanovenia o dohľade, ktorý je veľmi dôležitý kvôli zabezpečeniu ochrany klientov. Piata a šiesta časť sa venuje osobitným ustanoveniam, osobnému režimu a záverečným ustanoveniam.¹⁸

Ako už bolo vyššie spomenuté, ďalším zákonom, ktorý upravuje činnosť poisťovní, je Občiansky zákonník. Občiansky zákonník upravuje majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, ako aj vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony. To prispieva k napĺňaniu občianskych práv a slobôd, najmä ochrany osobnosti a nedotknuteľnosti vlastníctva. S poisťovníctvom súvisí jeho 15. hlava, ktorá upravuje zákonitosti poisťnej zmluvy od jej uzavretia až po jej zánik. Poisťná zmluva je nevyhnutnou súčasťou poisťného vzťahu, v ktorom fyzická, resp. právnická osoba platí poisťné a čím sa poisťiteľ zaväzuje vyplatiť poisťné plnenie v prípade škodovej udalosti. Poisťná zmluva má

¹⁷ ČEJKOVÁ, Viktória – MARTINOVIČOVÁ, Dana. *Poisťovníctvo : úvod do teórie*. Bratislava: Merkury spol. s.r.o., 2007. 70 s. ISBN 978-80-89143-60-3.

¹⁸ *Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2019. [cit. 20.10.2022] Dostupné na: https://www.slaspo.sk/tmp/asset_cache/link/0000068628/Z%20E1kon%20o%20pois%BBov%EDctve%20a%20o%20zmene%20a%20doplnen%ED%20niektor%FDch%20z%20E1konov.pdf

obsahovať výšku poistnej sumy, výšku poistného, poistnú dobu, údaj o tom, či je dohodnuté, že v prípade poistenia osôb sa bude oprávnená osoba podieľať na výnosoch poisťovateľa a akým spôsobom. Poistná zmluva tiež uvádza práva a povinnosti účastníkov zmluvy a výšku odkupnej hodnoty, ktorú poisťovateľ vyplatí v prípade poistenia osôb pri predčasnom ukončení poistenia. Poistiť môžeme podľa Občianskeho zákonníka: majetok, fyzickú osobu, zodpovednosť za škodu vzniknutú na živote a zdraví alebo na veci, prípadne zodpovednosť za inú majetkovú škodu.¹⁹

1.3.2 Regulácia Solvency II

Pod pojmom regulácia chápeme sústavu pravidiel, ktoré určujú správanie poisťovní, a to z dvoch strán: regulácia krytia rizík a minimalizáciu pravdepodobnosti poškodenia klientov. V literatúre sa uvádzajú ako právna forma regulácie. Pri právnej regulácii ide o zamedzenie nesolventnosti poisťovní s minimalizáciou negatívnych externalít. Medzi nástroje právnej regulácie patria: cenová regulácia, ktorá je zameraná na reguláciu výšky poistného pre zlepšenie transparentnosti pre spotrebiteľov, ale aj pre zabezpečenie úhrady pohľadávok z poistenia. Regulácia produktov je zvyčajne spojená s cenovou reguláciou, ale v prípade, keď s cenou poisťovňa nevie konkurovať, využíva atribúty produktov. Regulácia investičnej činnosti je spojená s investičným rizikom, ktoré vzniká poisťovní pri investovaní voľných finančných prostriedkov.²⁰

Slovenské regulačné prostredie, v ktorom poisťovne pôsobia, je prísne regulované štátnou legislatívou. Poznáme viaceré dôvody potreby regulácie, napríklad pre zabezpečenie solventnosti, znalosti klientov, výšku a dostupnosť poistenia. Tieto regulačné opatrenia ovplyvňujú vzťah poisťovní a klientov. Jednak by mal poistný sektor ponúkať také služby, ktoré sú dostupné pre každého občana, v cene, ktorá je pre nich dostupná, a na druhej strane v cene, ktorá neohrozí solventnosť poisťovní. Medzi občanmi môžu byť aj takí, ktorí nemajú dostatok znalostí v ekonomike, preto je dôležité zabezpečiť vysvetlenie jednotlivých častí podpísaných poistných zmlúv. V neposlednom rade je regulácia, ktorá sa venuje solventnosti poisťovní. Ide o finančné zabezpečenie poisťovní na to, aby vedeli

¹⁹ Zákon č. 40/1964 Zb. *Občiansky zákonník v znení neskorších zákonov*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2019. [cit. 20.10.2022] Dostupné na: https://www.slaspo.sk/tmp/asset_cache/link/0000068631/Ob%E8iansky%20z%E1konn%EDk%20%2815%20hlava%20Poistn%E9%20zmluvy%20%A7%A7%20788%20-%20828a%29.pdf

²⁰ PASTORÁKOVÁ, Erika – BROKEŠOVÁ, Zuzana – ONDRUŠKA, Tomáš. *Poistný trh*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. 78 s. ISBN 978-80-225-4431-3.

vo všetkých škodových prípadoch vyplatiť poistné plnenie pre klientov, ktorí za to zaplatili počas rokov platenia poistného.²¹

Solventnosť v poisťovníctve charakterizuje Fecenko (2006, s. 85) ako „*schopnosť poisťovateľa plniť prijaté poistné záväzky, t. j. uhradiť oprávnené poistné nároky z realizovaných poistných udalostí. Všeobecne sa pod pojmom solventnosť komerčných poisťovní rozumie ukazovateľ hodnotiaci schopnosť poisťovne uhradiť všetky záväzky z prevzatých poistení aj v prípade vzniku mimoriadnych udalostí*“. Sledovanie a vykazovanie údajov o solventnosti poisťovne je dôležité pre všetkých účastníkov finančného trhu, keďže tieto dve činnosti zabezpečujú ochranu poisteným, príjemcom poistného plnenia, poisťovniam a celému finančnému trhu.²²

Dnešné pravidlá solventnosti vychádzajú z projektu Solventnosť II, ktorý bol prijatý v roku 2017 ako smernica 2009/138/ES o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (ďalej len „Solventnosť II“). Solventnosť II je zameraná na orientáciu kapitálových požiadaviek, ktoré vychádzajú zo skutočne podstúpených rizík. Jej platnosť bola viackrát odložená a vyvíjala sa v štyroch etapách, ktoré nazývame aj Lámfalussyho procesom. Veľký vplyv na Solventnosť II mal aj začínajúci regulárny systém bankovníctva Basel II. Ciele Solventnosti II sú: zvýšenie ochrany pre poistených a príjemcov poistného plnenia, podchytenie vývojov v oblasti dohľadu nad obozretným podnikaním, poistnej a finančnej matematike a v riadení rizík, zlepšenie regulácie dohľadu nad poistným trhom, zvýšenie integrácie poistného trhu EÚ, prehĺbenie harmonizácie v poistnom sektore EÚ a zvýšenie medzinárodnej konkurencieschopnosti poisťovateľov.²³ „*Solventnosť II zavádza pravidlá sledovania solventnosti založené na princípoch a nie na presných predpisoch, ktoré nedokážu korešpondovať s rýchlo sa meniacim vývojom, no predovšetkým zavádza ekonomické požiadavky solventnosti založené na riziku. To znamená, že požiadavky solventnosti majú lepšie odrážať skutočné riziká, ktorým sú jednotlivé poisťovacie subjekty vystavené, čo by malo prispieť k vysokej ochrane poistníkov, poistených a ďalších*

²¹ ONDRUŠKA, Tomáš a kol. *Riadenie rizík a poisťovníctvo*. Bratislava: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2022. 319 s. ISBN 978-80-7676-402-6.

²² MAJTÁNOVÁ, Anna a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 2009. 238 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

²³NBS. *Solventnosť II*. [elektronický zdroj]. [cit. 27.10.2022] Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/documents/_dohlad/orm/poistovnictvo/solventnost_ii.pdf

príjemcov poistného plnenia, k optimalizácii nákladov poisťovateľov a k zamedzeniu ich prebytočnej kapitalizácie.“²⁴

Solventnosť II uvádza niekoľko požiadaviek na solventnosť. Prvou z nich je minimálna kapitálová požiadavka (ďalej len „*minimal capital requirement – MCR*“). V prípade, kedy by pasíva (ďalej ako „*P*“) prevýšili aktíva (ďalej ako „*A*“), stala by sa poisťovňa, resp. zaistovňa insolventnou. Disponibilný kapitál (ďalej len „*available solvency margin – ASM*“) znamená skutočné navýšenie A nad P. Ďalšou požiadavkou Solventnosti II je kapitálová požiadavka na solventnosť (ďalej len „*solvency capital requirement – SCR*“). Ide o celkový kapitál, ktorý je prepojený s rizikovým kapitálom a poisťovňa má povinnosť ho vypočítať každý rok. MCR a SCR spoločne vytvárajú vzorec: $MCR < SCR \leq ASM$. Rizikovým kapitálom tiež vieme pripojiť nasledujúcu požiadavku s názvom vlastného posúdenia rizík a solventností (ďalej len „*own risk and solvency assessment - ORSA*“). Cieľom ORSA je, aby poisťovne spoznali všetky svoje riziká, ktoré sa ich týkajú v súčasnosti alebo sa ich môžu týkať v budúcnosti. ORSA preto sumarizuje a hodnotí tieto riziká a snaží sa ich čo najlepšie riadiť. Na druhej strane je cieľom ORSA zohľadnenie vlastných zdrojov, čo je dôležité práve na krytie výsledkov rizík.²⁵

Obrázok 3 Štruktúra Solventnosti II

Pilier I (kvantitatívne požiadavky)	Pilier II (kvalitatívne požiadavky)	Pilier III (výkazníctvo)
<ul style="list-style-type: none"> • Meranie rizika • minimálna kap. požiadavka • kap. požiadavka na solventnosť • technické rezervy • vlastné zdroje 	<ul style="list-style-type: none"> • Riadenie rizika • vlastné posúdenie rizika a solventnosti poisťovne • systém správy a riadenia spoločnosti • regulačný a dozorný proces 	<ul style="list-style-type: none"> • Reporting • vykazovanie pre orgány dozoru a verejnosť • transparentnosť • pravidlá pre uzávierku

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: PÁLEŠ, Michal. *AKTUÁRSTVO v režime Solventnosť II*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2016. 26 s. ISBN 978-80-225-4288-3.

²⁴ Slovenská asociácia poisťovní. *Solventnosť II*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2016. [cit. 27.10.2022] Dostupné na: https://www.slaspo.sk/tmp/asset_cache/link/0000053542/Solventnost%20II_Zakladne%20info_web_2016%2006%2024_final.pdf

²⁵ ONDRUŠKA, Tomáš a kol. *Riadenie rizík a poisťovníctvo*. Bratislava: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2022. 317 s. ISBN 978-80-7676-402-6.

Prvý pilier Solventnosti II je zameraný na meranie rizika. Každá poisťovňa má mať dostatok kapitálu na to, aby vedela kryť SCR. SCR sa počíta vždy raz za rok a je potrebné jej hodnotu hlásiť orgánom dohľadu. Ďalej tu máme MCR, ktorá je najnižšou hranicou pre solventnosť. Prvý pilier sa tiež zaoberá oceňovaním A a P už spomínanou reálnou hodnotou. Väčšia pozornosť sa tu venuje P, a to kvôli technickým rezervám, ktoré slúžia na pokrytie budúcich záväzkov poisťovní. Vlastné zdroje tiež patria do prvého piliera, ktoré sa delia do dvoch kvalitatívnych kategórií, a to na základný kapitál (ďalej len „*basic own funds – BOF*“) a na doplnkový kapitál (ďalej len „*ancillary own funds – AOF*“). Obidve majú vplyv na pokrytie SCR a MCR.

Druhý pilier Solventnosti II predstavuje systém riadenia rizík, ktorého súčasťou je napríklad posilnenie úlohy predstavenstva, deklarácia investičných pravidiel spoločností. „*Tieto skutočnosti je povinný nahlásiť orgánom dohľadu vrátane obojstranného rešpektovania princípu vnútornej kontroly založeného ORSA, čo umožňuje využiť vykazovanie solventnosti nielen pre potreby dohľadu, ale aj na vlastné účely poisťovateľa*“ (Páleš, 2016, s. 30). Pre riadenie regulovaných spoločností sú zavedené určité funkcie, ako: funkcia riadenia rizík; vnútorného auditu; zabezpečovania súladu s predpismi a aktuárska funkcia. Podľa Solventnosti II musia dodržiavať postupy a štruktúry, ktoré im poskytnú rôzne hlavné údaje, a aby členovia riadiaceho orgánu mali naozaj odbornú spôsobilosť a skúsenosti v danej oblasti.

Tretý pilier Solventnosti II podporuje informačnú otvorenosť poisťných subjektov. Tieto musia zverejniť informácie vo forme výkazov a správ, ktorých najdôležitejšie súčasti sú: pravidelná správa orgánom dohľadu, správa orgánom dohľadu o vlastnom posúdení rizika solventnosti, kvantitatívne reportovacie šablóny a správa aktuárskej funkcie.²⁶

Moderná doba, v ktorej žijeme, nám nestále prináša nové inovácie, ktoré sa implementujú aj do poisťného sektora. V poslednej dobe sme zaznamenali dva trendy, ktoré zmenili slovenský poisťný trh. Bolo to zlučovanie poisťovní a premena domácich poisťovní na pobočky z iných členských štátov. NBS v nich však vidí riziko, keďže dohľad dostali materské spoločnosti a nie NBS. V dôsledku toho nevie verejnosti zdieľať informácie o prípadných rizikách týchto poisťovní. Z dôvodu neustáleho vývoja poisťného trhu a vzniku nových rizík, ktorým poisťovne čelia, je už naplánované, že v budúcnosti

²⁶ PÁLEŠ, Michal. *AKTUÁRSTVO v režime solventnosť II*. Bratislava : Vydávateľstvo EKONÓM, 2016. 32 s. ISBN 978-80-225-4288-3.

Solventnosť II rozšíri nová legislatíva. Bude to Solventnosť III na základe Basel III, ktorý chcú implementovať do roku 2027. Solventnosť I a II zanedbali skutočnosť, že vzťah medzi kapitálom na krytie solventnosti a solventnosťou sa mení v závislosti od exogénnych zmien očakávaných výnosov z investovaného kapitálu a ich volatility na kapitálovom trhu. Toto zanedbanie malo za dôsledok zvýšenie sklonu endogénnej vnímanej hranice efektívnosti poisťovne. To následne podnietilo vrcholový manažment, aby sa rozhodol pre vyššie očakávané výnosy, ale vyššiu volatilitu, a teda nižšiu úroveň solventnosti. Basel III a plánovaná Solventnosť III môžu dosiahnuť svoj stanovený cieľ, ktorým je zvýšenie platobnej schopnosti. Dôvodom je, že aktuálne zrušili zanedbávanie zmien pochádzajúcich z kapitálového trhu v kombinácii so zvýšením kapitálových požiadaviek.²⁷

²⁷ Journal of Risk and Financial Management. *Solvency Regulation – An Assessment of Basel III for Banks and of Planned Solvency III for Insurers*. [elektronický zdroj]. Švajčiarsko, 2021. [cit. 28.10.2022]
Dostupné na: <https://www.mdpi.com/1911-8074/14/6/258>

2 Ciel' práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom záverečnej práce je opísať slovenský poisťný trh ako súčasť finančného trhu Európskej únie, ktorý prešiel za posledné roky mnohými zmenami, a na základe analýzy poukázať na významné zmeny na slovenskom poisťnom trhu v nadväznosti na vývoj a zmeny na finančnom trhu. Na dosiahnutie hlavného cieľa sme vytýčili niekoľko čiastkových cieľov, ktoré nám pomôžu pri naplnení hlavného cieľa práce:

1. zadefinovať teoretické pojmy, s ktorými budeme následne pracovať v rozsahu celej práce, súvisiace s poisťným trhom, poukázať na ich vzájomné prepojenie,
2. poskytnúť ucelený pohľad na to, ako štát a Európska únia dohliadajú na poisťný trh a aké predpisy a zákony musia poisťovne dodržiavať,
3. preukázať štruktúru slovenského poisťného trhu spolu s rokom začatia pôsobenia poisťovní,
4. analyzovať a zhodnotiť vývoj poisťných ukazovateľov za obdobie 2016 – 2021.

V procese spracovania záverečnej práce sme využili rôzne metódy a postupy. Hlavnou metódou pre naplnenie *prvého čiastkového cieľa* bolo pozorovanie, pri ktorom sme podrobným štúdiom domácej a zahraničnej literatúry a odborných článkov zhromaždili informácie o skúmanej problematike. Následne sme pomocou metódy abstrakcie zo získaných informácií vyčlenili to najpodstatnejšie.

Pre dosiahnutie *druhého čiastkového cieľa* sme preskúmali platnú legislatívu a zákony, ktoré sú platné pre slovenský poisťný trh. Ďalej sme získali informácie z webovej stránky NBS, ktorá dohliada nad činnosťou poisťovní pôsobiacich na slovenskom poisťnom trhu.

Pri naplnení *tretieho čiastkového cieľa* sme pomocou údajov z webovej stránky NBS a Obchodného registra SR zhrnuli aktuálny počet domácich poisťovní a pobočiek poisťovní z iných členských štátov pôsobiacich na slovenskom poisťnom trhu k 31. 12. 2021. Pomocou analýzy informácií zo spomenutých webových stránok sme zistili počet rokov ich pôsobenia, ako aj rok začatia ich pôsobenia na slovenskom poisťnom trhu, t. j. od roku 1990 – 2021, ako aj prípadné zmeny niektorých poisťovní počas rokov týkajúcich sa zmien ich obchodných mien alebo zlúčení viacerých poisťovní.

Štvrtý čiastkový cieľ sme dosiahli pomocou analýzy a následného vyhodnotenia zvolených ukazovateľov slovenského poistného trhu. Za obdobie analýzy sme vybrali roky od 2016 – 2021, keďže práve v roku 2016 začala platiť regulácia Solvency II, ktorá zmenila obsah a spôsob výpočtu požadovaných údajov pre orgán dohľadu, teda NBS. Na základe zistených údajov z webovej stránky SLASPO a výročných správ o solventnosti a finančnom stave jednotlivých poisťovní sme zhodnotili poistné ukazovatele, ako technické poistné, hustotu poistenia, poistenosť, náklady na poistné plnenia, hospodársky a technický výsledok, technické rezervy a solventnosť poisťovní.

Prvým skúmaným ukazovateľom bolo *technické poistné*, ktoré nám pomohlo aj pri zistení poradia a podielu poisťovní na slovenskom poistnom trhu. Pomocou metódy komparácie sme si ho vyhodnotili zvlášť za životné a za neživotné poistenie. Následne sme si pomocou stĺpcových grafov poukázali na podiel tých poisťovní, ktoré ho mali najväčší, a vypočítali sme ho pomocou nasledovného vzorca:

$$\text{Suma technického poistného poisťovne za rok} / \text{celkové technické poistné za rok}$$

Ďalšími ukazovateľmi boli *poistenosť* a *hustota poistenia*, ktoré sme vypočítali pomocou vzorcov uvedených nižšie. Výsledky sme pre lepšiu prehľadnosť znázornili v tabuľkách, grafoch.

$$\text{Poistenosť} = \text{celkové technické poistné za rok} / \text{nominálny hrubý domáci produkt za rok}$$

$$\text{Hustota poistenia} = \text{celkové technické poistné za rok} / \text{počet obyvateľov na SR za rok}$$

Poistné plnenie je jeden z dôležitých ukazovateľov poistného trhu, ktoré pre poisťovňu predstavuje náklad. Porovnávali sme ukazovateľ poistného plnenia zvlášť za životné a za neživotné poistenie. Poistné plnenie sa vypočíta pomocou vzorca:

$$\text{Škoda} * \text{poistná suma} / \text{skutočná hodnota}$$

Na to, aby sme zistili, nakoľko je zisková, resp. stratová jednotlivá poisťovňa, vyhodnotili sme hospodársky a technický výsledok, ako aj kombinovaný ukazovateľ za každú poisťovňu zvlášť. Tieto poistné ukazovatele nám poskytujú informáciu o tom, ako hospodárila jednotlivá poisťovňa počas roka a akú stabilitu dosiahla na poistnom trhu. Vypočítali sme ich pomocou nasledovných vzorcov:

$$\text{Hospodársky výsledok} = \text{výnosy} / \text{náklady}$$

$$\text{Technický výsledok} = \text{prijaté poistné} / \text{poistné plnenie} + \text{ostatné náklady}$$

Kombinovaný ukazovateľ = podiel výdavkov a nákladov / poistné plnenie

Medzi poslednými poistnými ukazovateľmi, ktorým sme sa v rámci analýzy venovali, boli *technické rezervy* a *solventnosť*. Na hospodársky výsledok poisťovní má vplyv výška technických rezerv, ktoré povinne vytvára každá poisťovňa za životné, ako aj za neživotné poistenie, aby mala dostatok prostriedkov na krytie v prípade neočakávanej poistnej udalosti. Pri opise skúmaných údajov sme zdefinovali minimálnu hodnotu v súbore a maximálnu hodnotu v súbore. Na opis solventnosti sme použili deskriptívnu štatistiku, aby sme vytvorili prehľad o získaných štatistických údajoch. Pomocou stĺpcových grafov sme znázornili jednotlivé skupiny životného a neživotného poistenia zvlášť.

$$\text{Solventnosť} = \text{SCR} = \text{BSCR} + \text{SCR}_{\text{op}} + \text{Adj}$$

$$\text{BSCR} = \text{základná kapitálová požiadavka}$$

$$\text{SCR}_{\text{op}} = \text{kapitálová požiadavka pre operačné riziko}$$

$$\text{Adj} = \text{úpravy zohľadňujúce kapacitu technických rezerv absorbovať stratu}$$

Dosiahnuté výsledky sme v závere zhrnuli a vyhodnotili a poskytli sme na ne svoj názor.

3 Výsledky práce a diskusia

V nasledujúcej časti bakalárskej práce sa budeme zaoberať štruktúrou slovenského poistného trhu. Budeme analyzovať vývoj poisťovní domáceho poistného trhu, ako aj poisťovní a pobočiek poisťovní z iných členských štátov s ich trhovými podielmi. Ďalej budeme skúmať a porovnávať poistné ukazovatele za roky 2016 – 2021. Na základe zistených údajov následne zhodnotíme výsledné hodnoty poistných ukazovateľov, ako technické poistné, poistenosť, hustotu poistenia, náklady na poistné plnenia, hospodársky a technický výsledok, kombinovaný ukazovateľ, technické rezervy a solventnosť.

3.1 Analýza štruktúry slovenského poistného trhu

Podľa údajov dostupných na stránke NBS sme zistili aktuálny počet poisťovní a pobočiek poisťovní z iného členského štátu, čo k 31. 12. 2021 znamená 27 členov. Následne sme si na stránke Obchodného registra SR zistili dátum začatia ich pôsobenia na slovenskom poistnom trhu. V nasledujúcej tabuľke uvádzame tieto poisťovne v poradí podľa roku ich vzniku a pôsobenia na slovenskom poistnom trhu, t. j. od roku 1990 – 2021.

Tabuľka 1 Poisťovne a pobočky poisťovní iných členských štátov pôsobiace na slovenskom poistnom trhu

P. č.	Obchodné meno	Začiatok pôsobenia na slovenskom poistnom trhu	Počet rokov pôsobenia na slovenskom trhu	Právna forma poisťovne
1.	KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group	29. 11. 1990	32	Akciová spoločnosť
2.	Union poisťovňa, a. s.	01. 05. 1992	30	Akciová spoločnosť
3.	ČSOB Poisťovňa, a. s.	09. 06. 1992	30	Akciová spoločnosť
4.	KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group	01. 01. 1994	28	Akciová spoločnosť
5.	Wüstenrot poisťovňa, a. s.	22. 11. 1994	28	Akciová spoločnosť
6.	NN Životná poisťovňa, a. s.	05.06. 1996	26	Akciová spoločnosť
7.	BNP Paripa Cardif Poisťovňa, a. s.	20. 01. 2000	22	Akciová spoločnosť
8.	Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s.	01. 01. 2003	19	Akciová spoločnosť
9.	PREMIUM Poisťovňa, pobočka poisťovne z iného členského štátu	29. 12. 2006	15	Podnik zahraničnej osoby

10.	Compagnie francaise d' assurance pour le commerce extérieur, pobočka poisťovne z iného členského štátu	15. 09. 2007	14	Podnik zahraničnej osoby
11.	Osterreichische Hagelversicherung-Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit, pobočka poisťovne z iného členského štátu	14. 03. 2008	13	Podnik zahraničnej osoby
12.	HDI Versicherung AG pobočka poisťovne z iného členského štátu	01. 04. 2008	13	Podnik zahraničnej osoby
13.	Euler Hermes SA, pobočka poisťovne z iného členského štátu	16. 04. 2011	10	Podnik zahraničnej osoby
14.	Groupama poisťovňa, a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu	19. 10. 2011	10	Podnik zahraničnej osoby
15.	MSIG Insurance Europe AG, pobočka poisťovne z iného členského štátu (Slovensko)	28. 07. 2012	9	Podnik zahraničnej osoby
16.	Credendo - Short-Term EU Risks úverová poisťovňa, a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu	13. 09. 2012	9	Podnik zahraničnej osoby
17.	NOVIS Insurance Company, NOVIS Versicherungsgesellschaft, NOVIS Compagnia di Assicurazioni, NOVIS Poisťovňa, a. s.	11. 10. 2013	8	Akciová spoločnosť
18.	MetLife Europe d. a. c., pobočka poisťovne z iného členského štátu	13. 03. 2015	6	Podnik zahraničnej osoby
19.	Colonnade Insurance S. A., pobočka poisťovne z iného členského štátu	10. 10. 2015	6	Podnik zahraničnej osoby
20.	MetLife Europe Insurance d. a. c., pobočka poisťovne z iného členského štátu	13. 03. 2015	6	Podnik zahraničnej osoby
21.	Swiss Re International SE, pobočka poisťovne z iného členského štátu	06. 09. 2016	5	Podnik zahraničnej osoby
22.	Atradius Crédito y Caución S.A. de Seguros y Reaseguros, pobočka poisťovne z iného členského štátu	25. 11. 2016	5	Podnik zahraničnej osoby
23.	YOUPLUS Životná poisťovňa, pobočka poisťovne z iného členského štátu	16. 02. 2019	2	Podnik zahraničnej osoby
24.	STARR EUROPE INSURANCE LIMITED, pobočka poisťovne z iného členského štátu	19. 06. 2019	2	Podnik zahraničnej osoby
25.	UNIQA poisťovňa, a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu	21. 05. 2021	1	Podnik zahraničnej osoby
26.	Generali Poisťovňa, pobočka poisťovne z iného členského štátu	11. 11. 2021	1	Podnik zahraničnej osoby
27.	PARTNERS poisťovňa, a. s.	28. 05. 2021	7 mes.	Akciová spoločnosť

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov uvedených na stránke NBS a Obchodného registra SR

Počas obdobia rokov od 2016 – 2021 je najmenší počet poisťovní pôsobiacich na slovenskom poisťnom trhu v roku 2021. V roku 2016 sme zaznamenali až 39 poisťovní. V predošlých rokoch tam patrili napríklad ERGO Poisťovňa, a. s., AXA poisťovňa, a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, D. A. S. Rechtsschutz AG, pobočka poisťovne z iného členského štátu. Poštová poisťovňa, a. s., do 17. decembra 2021, a Groupama Garancia poisťovňa, a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu do decembra 2022, patrili medzi členské poisťovne, kým ich v týchto spomenutých časových obdobiach odkúpila Union poisťovňa, a. s. V januári 2020 spoločnosť NN Životná poisťovňa, a. s., odkúpila AEGON Životnú poisťovňu, a. s.

*Od 3. Q 2021 v údajoch za poisťovne nie je zahrnutá UNIQA poisťovňa, a. s., ktorá sa transformovala na UNIQA pojišťovna, a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, a od 1. Q 2022 v údajoch za poisťovne nie je zahrnutá Generali Poisťovňa, a. s., ktorá sa transformovala na Generali Poisťovňu, a. s., pobočku poisťovne z iného členského štátu.*²⁸

Z aktuálneho počtu poisťovní sa na oblasť životného poistenia zameriavajú NN Životná poisťovňa, a. s., a MetLife Europe, d. a. c., pobočka poisťovne z iného členského štátu, NOVIS Insurance Company, NOVIS Versicherungsgesellschaft, NOVIS Compagnia di Assicurazioni, NOVIS Poisťovňa, a. s., MetLife Europe Insurance, d. a. c., pobočka poisťovne z iného členského štátu, a PARTNERS poisťovňa, a. s. Ostatné poisťovne kryjú väčšinou neživotné riziká, ale sú medzi nimi aj také, ktoré kryjú aj životné, aj neživotné riziká, teda sú univerzálnymi poisťovňami.

Z tabuľky č. 1 vidíme, že najdlhšie pôsobiacou poisťovňou je KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group – 32 rokov, ktorej majoritným akcionárom je Vienna Insurance Group (ďalej len „VIG“). VIG je jednou z najväčších poisťovacích skupín v strednej a východnej Európe so sídlom v Rakúsku. Zo slovenského poisťovacieho trhu tam patrí už spomenutá KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, a KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group.²⁹ Na druhom mieste nájdeme s 30-ročnou minulosťou Union poisťovňu, a. s., a ČSOB poisťovňu, a. s. ČSOB poisťovňa, a. s., začala svoju činnosť pod obchodným názvom ERGO, a. s., ako špecializovaná poisťovňa a v roku 2002 došlo k zmene a jej akcionárom sa stala belgická poisťovňa KBC

²⁸Slovenská asociácia poisťovní. *Vývoj niektorých ukazovateľov v rokoch 2016-2022 za poisťný sektor na Slovensku*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 30.01.2023] Dostupné na: <https://www.slaspo.sk/25747>

²⁹ Slovenská asociácia poisťovní. *KOOOPERATIVA Poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 30.01.2023] Dostupné na: https://www.slaspo.sk/clenovia_kooperativa

Insurance NV. Union poisťovňa, a. s., vznikla v roku 1992 ako jedna z najskúsenejších poisťovní na Slovensku, až v roku 1997 sa stala dcérskou spoločnosťou holandskej poisťovacej skupiny Euroeko B. V., neskôr Achmea B. V.

Tabuľka 2 Historický prehľad poisťovne ČSOB, a. s., a Union, a. s.

	ČSOB poisťovňa, a. s.	Union poisťovňa, a. s.
Prvé obchodné meno	ERGO, a. s.	UNION poisťovacia, a. s.
Prvý majoritný akcionár	ČSOB Pojišťovny Pardubice	Achmea B. V.
Obchodné meno po zmene	ČSOB poisťovňa, a. s.	Union poisťovňa, a. s.
Nový majoritný akcionár	KBC Insurance NV	Achmea B. V.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zverejnených informácií poisťovní

Nemôžeme však zabudnúť ani na jednu z najznámejších poisťovní pôsobiacich na slovenskom poistnom trhu, a to na Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s.,³⁰ (ďalej len „Allianz“). Hoci je na slovenskom trhu oficiálne len od roku 2003, jej korene siahajú až do roku 1919. Jej predchodcom bola Slovenská poisťovňa, ktorú sa rozhodli v roku 2001 sprivatizovať. Víťazom tohto tendra bol stopercentný majiteľ Allianz – Allianz AG Mníchov, a v roku 2003 sa zlúčili pod názvom Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s.³¹

3.2 Analýza ukazovateľov slovenského poistného trhu

V nasledujúcej kapitole bakalárskej práce budeme na základe zistených údajov skúmať, porovnávať a zhodnocovať poistné ukazovatele, ako technické poistné, poistenosť, hustotu poistenia, náklady na poistné plnenia, hospodársky a technický výsledok, kombinovaný ukazovateľ, technické rezervy a solventnosť za roky 2016 – 2021.

3.2.1 Technické poistné

Prvým ukazovateľom bude technické poistné, ktoré je dôležitým ukazovateľom pre každú poisťovňu. Ide o hodnotu získaného poistného za príslušné obdobie poisťovňou. Delíme ho na technické poistné za životné poistenie (ŽP) a neživotné poistenie (NŽP).

³⁰ KANDERKOVÁ, Helena. *Allianz je podľa TRENDU poisťovňou roka* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 30.01.2023] Dostupné na: https://www.allianz.sk/sk_SK/sukromne-osoby/ine-stranky/tlacove-centrum/Allianz-je-podla-Trendu-poistovnou-roka.html

³¹ KANDERKOVÁ, Helena. *Pred sto rokmi vznikla na Slovensku prvá poisťovňa. Dnes je z nej Allianz - SP* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2019. [cit. 03.02.2023]. Dostupné na: https://www.allianz.sk/sk_SK/sukromne-osoby/ine-stranky/tlacove-centrum/pred-sto-rokmi-vznikla-na-Slovensku-prva-poistovna-dnes-je-z-nej-Allianz-SP.html

Tabuľka 3 Technické poistné za poisťovne na SR, poisťovne a pobočky poisťovní z iných členských štátov 2016 - 2021 (v EUR)

Rok	Technické poistné za ŽP	Technické poistné za ŽP v %	Technické poistné za NŽP	Technické poistné za NŽP v %	Technické poistné spolu
2016	2 121 851	51,25 %	2 018 048	48,75 %	4 139 899
2017	2 288 796	51,55 %	2 151 309	48,45 %	4 440 105
2018	2 363 114	50,83 %	2 285 772	49,17 %	4 648 886
2019	2 396 025	50,80 %	2 320 853	49,2 %	4 716 878
2020	2 262 003	49,19 %	2 336 685	50,81 %	4 598 698
2021	2 259 764	48,55 %	2 394 492	51,45 %	4 654 256

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov uvedených na stránke SLASPO

Technické poistné za životné a neživotné poistenie má počas sledovaného obdobia pozitívny výsledok. Priemerne sa každoročne zvýšila jeho hodnota o 2,42 %. Prepad evidujeme medzi rokom 2020 a 2019 o 5,59 % – 134 022 eur, a medzi 2021 a 2020 o 0,09 % – 2 239 eur. Tieto prepady na trhu vznikli najmä vplyvom pandémie COVID-19. V priebehu pandémie, najmä počas prvej a druhej vlny šíriacej sa nákazy, ľudia prežívali finančnú neistotu a často čelili aj finančným problémom, preto neinvestovali dlhodobo.³² Túto neistotu možno vybadat' z dostupných údajov o záujme o kapitálové životné poistenie a o poistenie súvisiace s investičnými fondmi.³³ Tiež k tomu prispela aj skutočnosť, že ľuďom bolo možné uzavrieť poistenie v týchto obdobiach len cez online platformy, čo nebolo jednoduché, a zapríčinilo to zníženie predaja poistných produktov. Na druhej strane budú znížené aj predaje rizikových poistení, keďže ľudia si počas pandémie uvedomili aj to, aké dôležité je byť poistený pre prípady, ako napríklad smrť alebo choroba. Hodnoty neživotného poistenia sa zvýšili, a to najmä v ponuke poistenia majetku a havarijného poistenia.³⁴

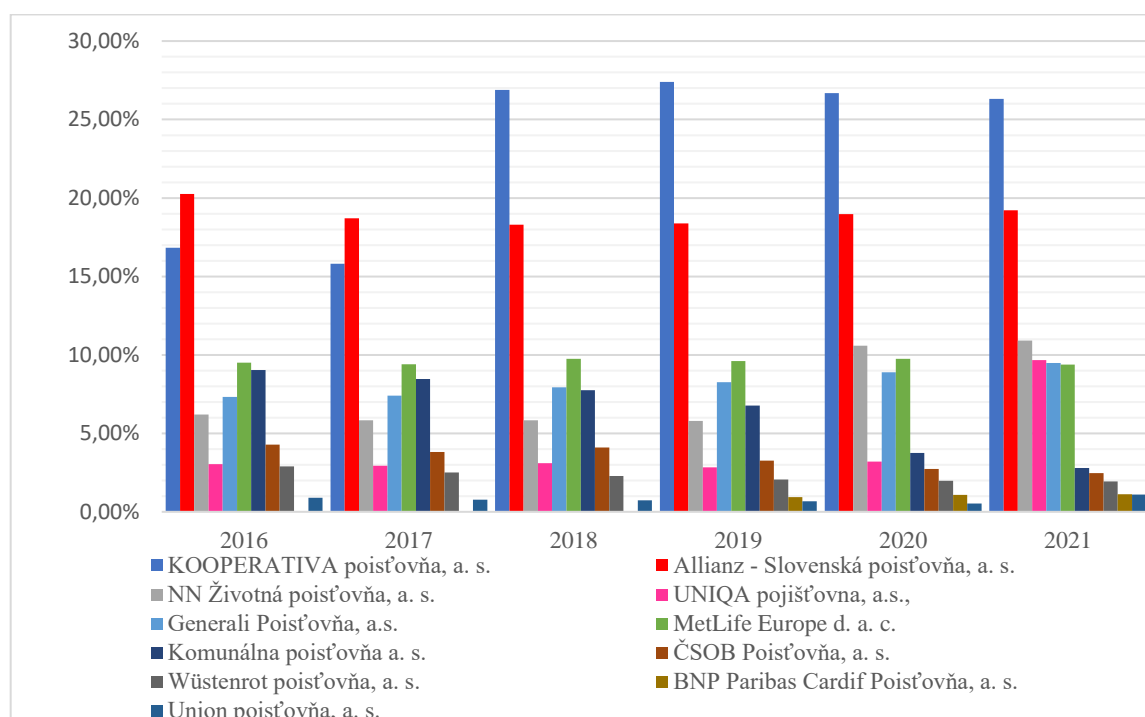
³² 1. vlna pandémie trvala na Slovensku od marca 2020 – júna 2020

2. vlna pandémie trvala na Slovensku od decembra 2020 – mája 2021

³³ FRYČ, Zuzana. *Poistný trh sa klesol, najviac sa prepadlo kapitálové životné poistenie. Na vine sú pandemické obmedzenia a neistota* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 09. 04. 2023]. Dostupné na: <https://www.finreport.sk/banky-a-poisťovne/poistny-trh-klesol-najviac-sa-prepadlo-kapitalove-zivotne-poistenie-na-vine-su-pandemicke-obmedzenia-a-neistota/>

³⁴ SITA Webnoviny. *Poisťovne vlani preplatili škody za stovky miliónov eur, Slováci sa okrem pandémie potýkali aj s kalamitami* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 09. 04. 2023]. Dostupné na: <https://sita.sk/vofinanciach/poisťovne-vlani-preplatili-skody-za-stovky-milionov-eur-slovaci-sa-okrem-pandemie-potykali-aj-s-kalamitami/>

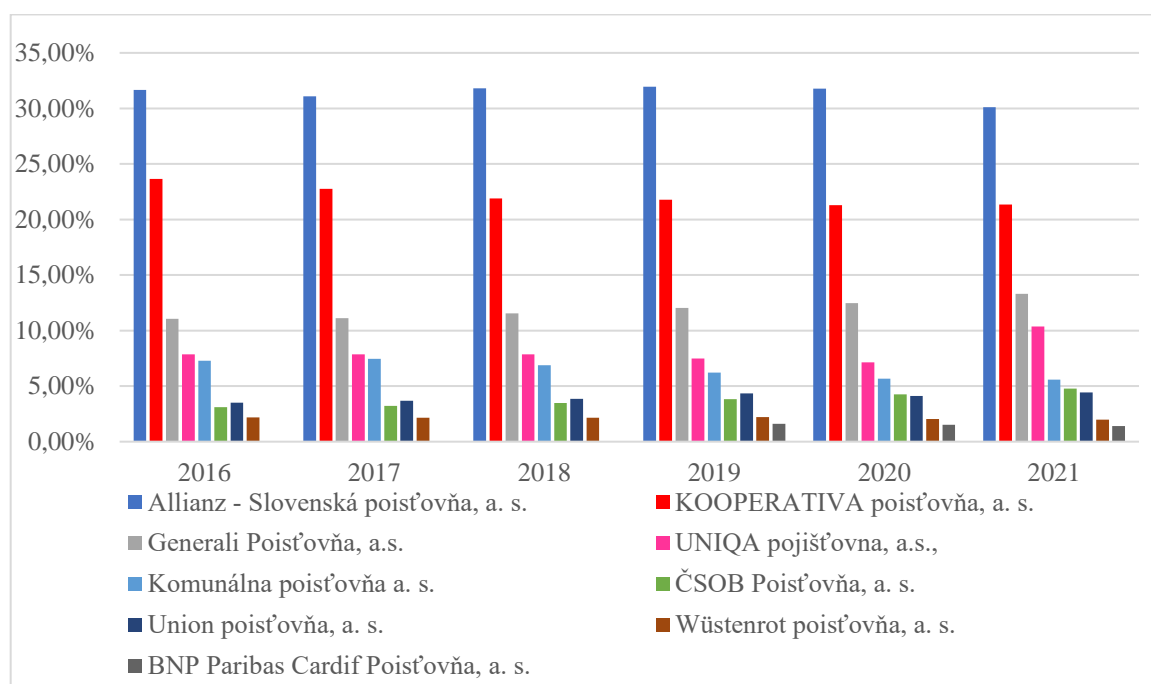
Graf 1 Podiel poisťovní na trhu podľa technického poistného za životné poistenie

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Na grafe č. 1 poukazujeme na podiel jednotlivých poisťovní na slovenskom poistnom trhu s najväčším podielom technického poistného za životné poistenie v rokoch 2016 – 2021. Vidíme, že lídrmi na trhu v tomto období sú KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, a Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s. Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s., dosiahla počas rokov v priemere 18 % podiel, kým KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., dosahuje od roku 2018 27 % podiel na trhu. Druhé miesto získala Allianz – Slovenská poisťovňa, kvôli jej dlhoročnej pôsobnosti na trhu, ako aj vďaka svojej ponuke kvalitných poistných produktov. Je univerzálnou poisťovňou, ale lídrom je len na trhu s neživotným poistením. Tretí najväčší podiel na trhu mala do roku 2019 poisťovňa Generali Poisťovňa, a. s., pobočka poisťovne z iných členských štátov, počas posledných dvoch rokov však toto miesto získala NN Životná poisťovňa, a. s. UNIQA poisťovňa, a. s., pobočka poisťovne z iných členských štátov, získala v roku 2021 štvrté miesto, ktoré získala najmä vďaka jej zlúčeniu s poisťovňou AXA.

Graf 2 Podiel poisťovní na trhu podľa technického poistného za neživotné poistenie

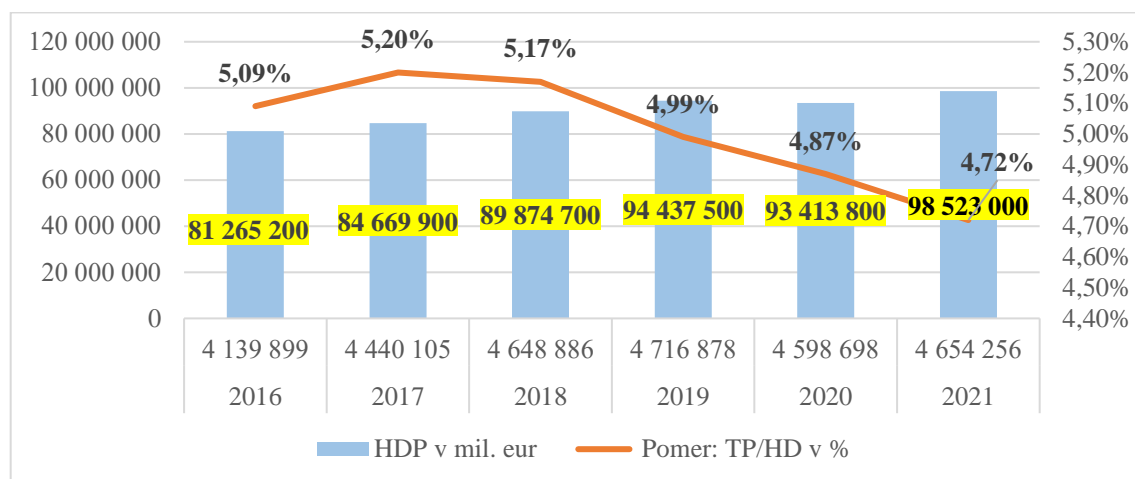
Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Na grafe č. 2 poukazujeme na podiel jednotlivých poisťovní na slovenskom poistnom trhu s najväčším podielom technického poistného za neživotné poistenie v rokoch 2016 – 2021. Vidíme, že lídrami na trhu v tomto období sú aj tu KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, a Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s. Prvé miesto získala Allianz kvôli jej dlhoročnej pôsobnosti na slovenskom trhu, ako aj vďaka svojej ponuke kvalitných poistných produktov. Je univerzálnou poisťovňou, ale lídrom je len na trhu s neživotným poistením s 31 % podielom. Na druhom mieste je KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, s priemerným 22 % podielom. S tretím najväčším podielom na trhu je Generali poisťovňa, a. s., pobočka poisťovne z iných členských štátov, ktorá získala v roku 2021 10,38 % podiel.

3.2.2 Poistenosť na Slovensku, hustota poistenia

Poistenosť je ukazovateľ, ktorý informuje o stave výkonnosti poisťovne. Vypočítame ho ako podiel celkového technického poistného za rok na HDP, pričom jeho výsledná hodnota je uvedená v percentách. Na grafe č. 3 sme zhrnuli výsledné hodnoty ukazovateľa poistenosti za roky 2016 – 2021.

Graf 3 Podiel technického poistného na HDP (v EUR)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO a Štatistického úradu SR

Z uvedených údajov vidíme, že počas sledovaného obdobia mali obidva ukazovatele rastúcu tendenciu, v priemere HDP vzrástlo o 3,96 % a celkový objem technického poistného o 2,42 %. Celková hodnota HDP rástla rýchlejšie ako technické poistné, preto má ukazovateľ poistenosti v priemere klesajúci trend, jeho priemerná hodnota je okolo 5 %. Najmenší podiel ukazovateľa poistenosti bol v roku 2021, čo vyplýva najmä z organizačných zmien na trhu, a to z už spomenutej transformácie Generali poisťovne, a. s., ktorá spôsobila veľký rozdiel v podiele technického poistného.

Ďalej budeme analyzovať ukazovateľ hustoty poistenia, ktorý vypočítame ako podiel celkového technického poistného na počet obyvateľov SR za daný rok.

Tabuľka 4 Hustota poistenia (v EUR)

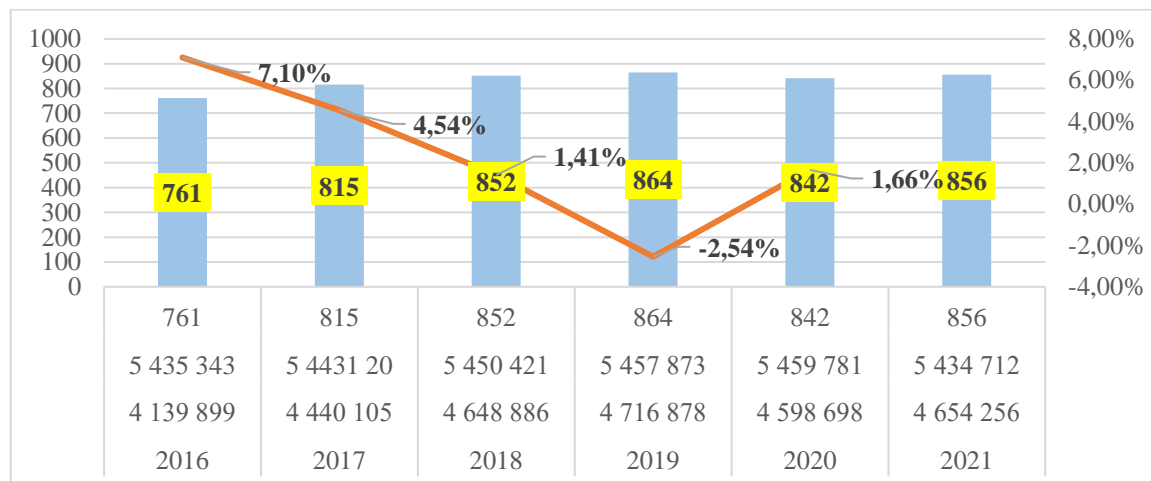
Rok	Technické poistné spolu	Počet obyvateľov (mil.)	Hustota poistenia
2016	4 139 899	5 435 300	761
2017	4 440 105	5 443 100	815
2018	4 648 886	5 450 400	852
2019	4 716 878	5 457 800	864
2020	4 598 698	5 459 700	842
2021	4 654 256	5 434 700	856

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO a Štatistického úradu SR

Hustota poistenia nám ukazuje počas sledovaného obdobia rastúci trend. Záujem o poistenie počas rokov vzrástol, čo je veľmi pozitívny vývoj pre slovenský poistný trh. Najväčší rast sme zaznamenali v roku 2017, a to až o 54 eur na obyvateľa. Klesajúci trend

sme zaznamenali v roku 2020, a to o 22 eur na obyvateľa. Vývoj ukazovateľa hustoty poistenia uvádzame aj na grafe č. 4.

Graf 4 Hustota poistenia (v EUR)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Ako sme už spomenuli, najväčší nárast máme v roku 2017 voči roku 2016, a to o 7,10 %. Ďalej sme tiež zaznamenali zvýšenie o 4,54 % v roku 2018, o 1,41 % v roku 2019 a o 1,66 % v roku 2021. Jediný prepád, o 2,54 %, bol v roku 2020 voči roku 2019, čo vychádza z už spomenutého pandemického obdobia, kedy ľudia svoje poisťovacie zmluvy ukončili alebo si ponechali svoje finančné zdroje na iné veci ako na poistenie.

3.2.3 Náklady na poistné plnenie

Poistné plnenie predstavuje pre poisťovne náklad. Ide o peňažné plnenie poisťovní voči klientov v prípade, ak nastane poistná udalosť dohodnutá v poistnej zmluve. Tento ukazovateľ vieme sledovať tiež za životné, ako aj za neživotné poistenie zvlášť. Pri neživotných poisteniach je plnenie vypočítané zo vzniknutej škody a klienti si nemôžu byť istí, či poistná udalosť, na ktorú uzatvorili poistenie, vôbec nastane. Preto poskytuje životné poistenie väčšiu istotu pre klientov, keďže je zvyčajne uzavreté pre prípad dožitia určitého veku alebo na riziko smrti. V prípade týchto udalostí je vyplatená celková dohodnutá suma poistenému alebo oprávnenej osobe.

Tabuľka 5 Náklady na poistné plnenie za životné a za neživotné poistenie od roku 2016 – 2021 (v EUR)

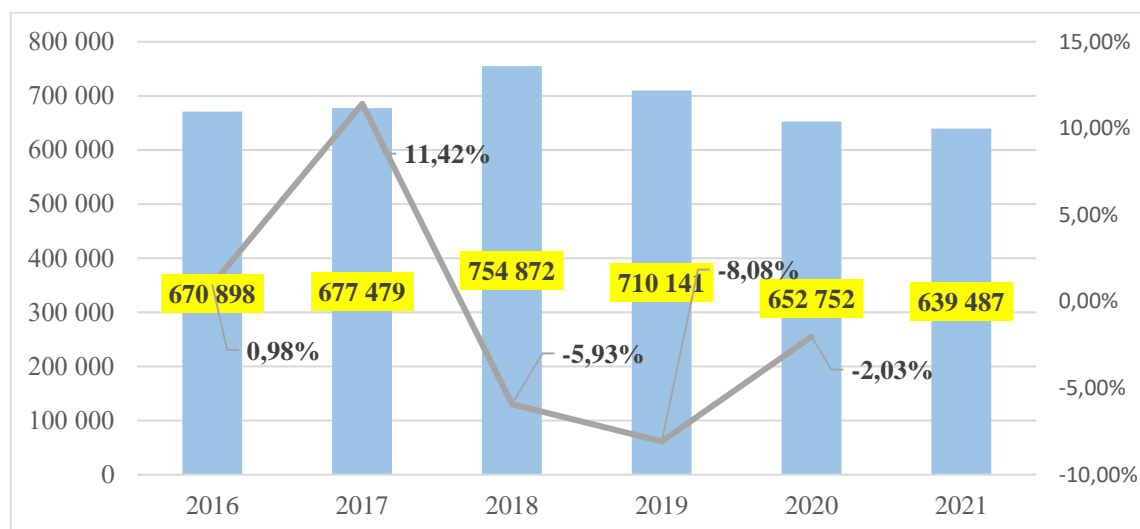
Rok	Náklady na poistné plnenie v ŽP	Náklady na poistné plnenie v NŽP	Náklady na poistné plnenie spolu
2016	670 898	475 273	1 146 171
2017	677 479	501 477	1 178 956
2018	754 872	550 450	1 305 322
2019	710 141	620 797	1 330 938
2020	652 752	552 871	1 205 623
2021	639 487	469 108	1 108 595

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

V tabuľke č. 5 sú uvedené náklady poisťovní na poistné plnenie za roky 2016 – 2021 v členení za životné a za neživotné poistenie zvlášť. Počas tohto obdobia vidíme rôzny vývoj. Rastúci trend naznačíme od roku 2016 do roku 2018 pri životnom poistení a do roku 2019 v neživotnom poistení. Po týchto rokoch nasledoval pri oboch typoch poistenia značný prepad. Zdôvodnením tohto trendu boli skutočnosti ako: *„poisťovne v roku 2020 vytvárali mimoriadne rezervy, najmä na riziko insolventnosti cestovných kancelárií. Tým im vznikol dodatočný náklad. Neskôr sa ukázalo, že najmä vďaka opatreniam na podporu cestovných kancelárií prijatým v roku 2021 boli skutočné náklady nižšie, než boli očakávania v závere roka 2020. V roku 2021 sa teda tieto ‚pandemické‘ rezervy rozpúšťali a znížili náklady poisťovní približne o 14 mil. €. Ďalším jednorazovým vplyvom v roku 2021 bolo navýšenie rezervy Slovenskej kancelárie poisťovateľov (SKP) na staré škody o takmer 24 mil. €, čo sa prenieslo aj do nákladov poisťovní“*.³⁵ Náklady na životné poistenie sú vždy vyššie ako na neživotné poistenie. Tento vývoj budeme analyzovať podrobnejšie na grafe č. 5 a č. 6.

³⁵ Národná banka Slovenska. *Správa o finančnej stabilite*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 15.02.2023 Dostupné na: <https://nbs.sk/dokument/f79478d5-1bed-48d0-8137-d1bfaf248ffc/stiahnut/?force=true>

Graf 5 Náklady na poistné plnenie v životnom poistení (v EUR)

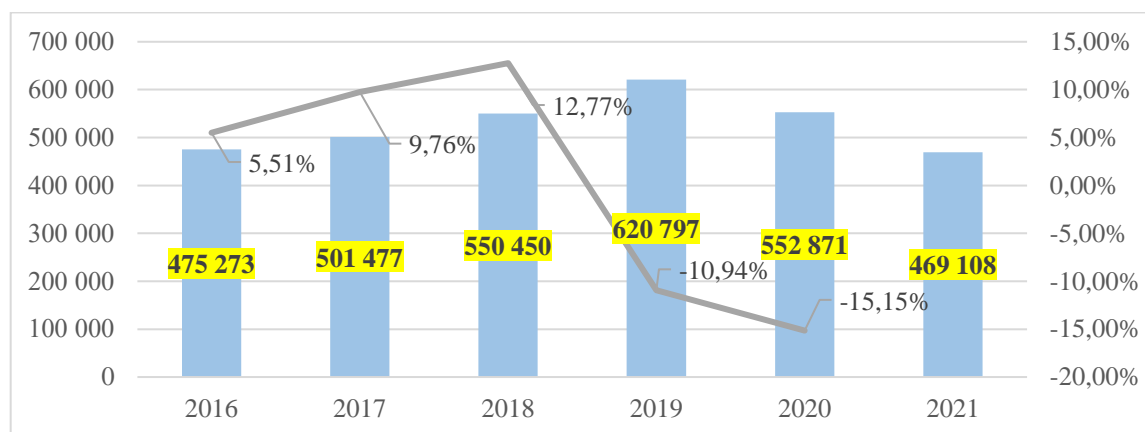
Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Najväčší rast pri životnom poistení sme zaznamenali v roku 2018, a to o 11,42 %, čo znamená rast o 77 393 eur. Od roku 2018 nastal postupný prepád nákladov, o 5,93 % v roku 2019, o 8,08 % v roku 2020 a v poslednom sledovanom roku 2021 sme zaznamenali 639 487 eur, čo znamenalo 2,03 % prepád voči roku 2020 a 15,28 % prepád voči roku 2018. K zníženiu prispelo viacero faktorov, ako napríklad zlepšenie technológií v poistnom sektore, vďaka čomu vedeli poisťovne spracovať efektívnejšie poistné plnenia, a tým znížiť aj svoje náklady.³⁶ V roku 2020 bola vplyvom pandémie COVID-19 nižšia úroková miera, čo mohlo viesť k nižším nákladom na kapitálové náklady poisťovní, a tým aj k nižším nákladom na poistné plnenie.³⁷

³⁶ HORVÁTH, Dominik. *Ako bude vyzerat' poisťovňa v budúcnosti? Kľúčovým sa stane zabezpečenie prevencie a zmiernovanie rizík* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 10. 04. 2023]. Dostupné na: <https://www.finreport.sk/banky-a-poistovne/ako-bude-vyzerat-poistovna-buducnosti-klucovim-sa-stane-zabezpecenie-prevencie-a-zmiernovanie-rizik/?host=8d92e23291e6a66014d4419ba650c6da>

³⁷ ČSOB Poisťovňa. *Správa o solventnosti a finančnom stave poisťovne* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 10. 04. 2023]. Dostupné na: https://www.csob.sk/documents/11005/411478/Sprava_o_solventnosti_a_financnom_stave_2020.pdf

Graf 6 Náklady na poistné plnenie v neživotnom poistení (v EUR)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Pri neživotnom poistení sledujeme rast do roku 2019. V tomto roku narástli náklady v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2018 o najväčšie percento – 12,77 %, t. j. o 70 347 eur. Rok 2020 priniesol zníženie nákladov o 10,94 % a rok 2021 až o 15,15 %. Je to z dôvodu pandémie, kedy sa znížila mobilita ľudí a cestovanie, ktoré sa odzrkadľovalo najmä pri poistení motorových vozidiel a v cestovnom poistení na znížení nákladov na poistné plnenie.³⁸

3.2.4 Hospodársky výsledok poisťovní a pobočiek poisťovní

V tejto časti bakalárskej práce budeme analyzovať viaceré poistné ukazovatele, ktoré nám podávajú informáciu o tom, ako hospodárili poisťovne počas roka. Jedným z nich je hospodársky výsledok, ktorý je jeden z najdôležitejších ukazovateľov poistného trhu. Ďalším bude technický výsledok za životné a neživotné poistenie, ktoré nám opisuje rozdiel medzi prijatým poistným a vyplateným plnením. Dôležitým ukazovateľom, ktorý budeme opisovať, je kombinovaný ukazovateľ za životné a neživotné poistenie, ktoré poukáže, či poisťovňa má dostatočne kryté svoje riziká. Na hospodárenie poisťovní má vplyv aj hodnota technických rezerv, ktoré budeme opisovať tiež zvlášť za životné a neživotné poistenie.

³⁸FRYČ, Zuzana. *Poistný trh sa klesol, najviac sa prepadlo kapitálové životné poistenie. Na vine sú pandemické obmedzenia a neistota* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 09. 04. 2023]. Dostupné na: <https://www.finreport.sk/banky-a-poistovne/poistny-trh-klesol-najviac-sa-prepadlo-kapitalove-zivotne-poistenie-na-vine-su-pandemicke-obmedzenia-a-neistota/>

Ako každý sektor ekonomiky, aj poisťný sektor má za hlavný cieľ dosiahnutie kladného výsledku hospodárenia, t. j. zisku. Hospodársky výsledok poisťovne vyjadruje, ako poisťovňa hospodárila a akú stabilitu mala na poisťnom trhu počas sledovaného roka. V nasledujúcej tabuľke znázorňujeme výsledok hospodárenia po zdanení za poisťovne a pobočky poisťovní v rokoch 2016 – 2021.

Tabuľka 6 Agregovaný výsledok hospodárenia po zdanení za poisťovne a pobočky poisťovní na SR v rokoch 2016 - 2021 (v EUR)

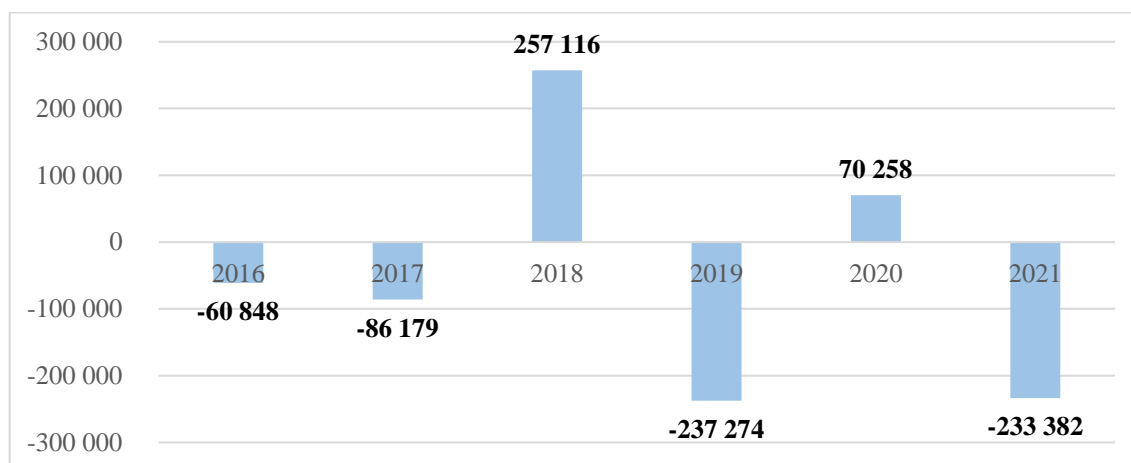
Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Výsledok hospodárenia po zdanení	376 923	339 333	332 616	350 584	380 698	390 434

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov dostupných na stránke SLASPO

Z tabuľky č. 6 vidíme, že okrem roku 2017 máme pozitívny trend vo vývoji výsledku hospodárenia. Medzi rokmi 2017 a 2018 nastal jediný prepád o 1,98 %. Najväčší rast bol medzi rokmi 2019 a 2020 o 8,59 %. V roku 2021 vzrástol výsledok hospodárenia len o 2,55 %, čo je podľa Správy o finančnej stabilite vydanéj NBS najpomalší rast výsledku hospodárenia poisťovní za posledné tri roky. Dôvodom pre túto skutočnosť je opäť pandémia COVID-19, v dôsledku ktorej boli poisťovne nútené pristúpiť k tvorbe mimoriadnych rezerv, a tiež skutočnosť, že v dôsledku pandémie sa po jej ukončení dostával slovenský poisťný sektor opäť do fungovania v predkrízovom období.³⁹

³⁹ SITA Webnoviny. *Finančná pozícia poisťovní je podľa NBS naďalej dobrá, solventnosť sektora medziročne vzrástla* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 10. 04. 2023]. Dostupné na: <https://sita.sk/vofinanciach/financna-pozicia-poisťovni-je-podla-nbs-nadalej-dobra-solventnost-sektora-medziročne-vzrastla/>

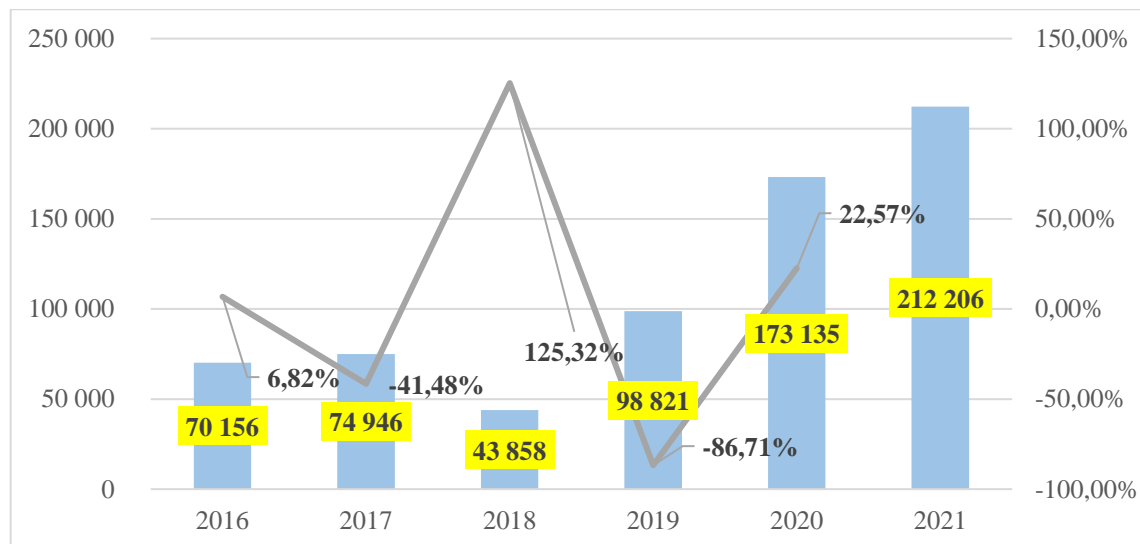
Graf 7 Technický výsledok za životné poistenie (v EUR)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Ako možno vidieť v grafe č. 7, technický výsledok za životné poistenie má vo väčšej miere negatívny vývoj. V roku 2018 zaznamenávame rast o 170 937 eur a v roku 2020 o 167 466 eur. Okrem týchto dvoch rokov vidíme len prepady, z toho najväčší o 163 124 eur nastal medzi rokmi 2020 a 2021, čo je najmä kvôli prepadu technického poistného.

Graf 8 Technický výsledok za neživotné poistenie (v EUR)

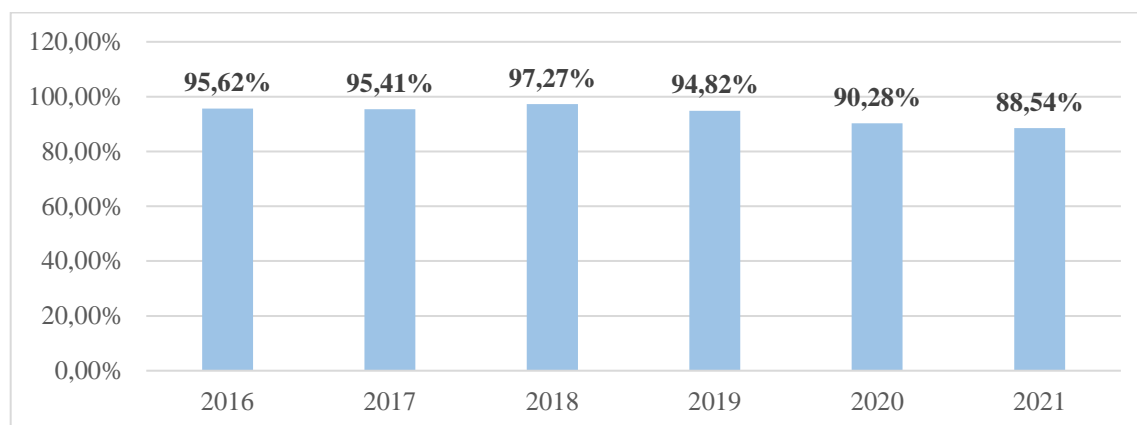
Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Oproti životnému poisteniu, pri neživotnom poistení vidíme pozitívny trend okrem roku 2018. V tomto roku nastal prepady v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2017 o 31 088 eur. V ostatných rokoch máme stále rastúci trend – medzi rokmi 2016 a 2017 6,82 % rast, z roku 2018 na 2019 to bol 125,32 % rast, čo je najväčší nárast. Medzi rokmi

2019 a 2020 narástli technické výsledky poisťovní v neživotnom poistení o 86,71 %. V poslednom roku 2021 narástli o 22,57 % – čiže o 39 071 eur, a to najmä pri segmentoch PZP, havarijné poistenie a poistenie áut, ktoré začali opäť po rokoch pandémie zaznamenávať rastúce hodnoty.

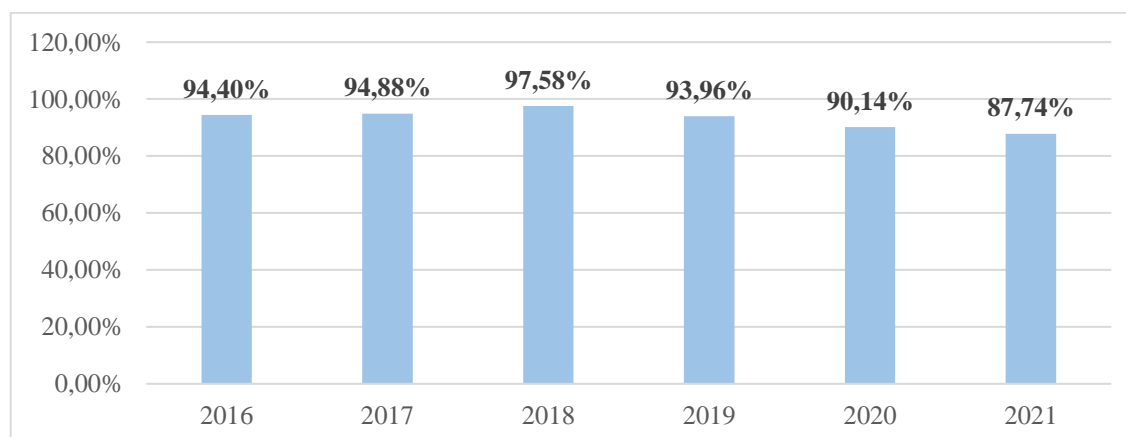
Ďalším ukazovateľom je kombinovaný ukazovateľ, ktorý nám poskytuje údaje o podiele výdavkov a nákladov na poistnom plnení. Jeho výsledok vyjadrujeme v percentách. Ak je výsledná hodnota ukazovateľa menej ako 100 %, výsledok interpretujeme ako upisovací zisk, čo znamená, že poisťovňa má kryté riziká v danom segmente poistenia. Ak je výsledná hodnota ukazovateľa viac ako 100 %, výsledok interpretujeme ako upisovaciú stratu, čo znamená, že poisťovňa nemá kryté riziká v danom segmente poistenia.

Graf 9 Kombinovaný ukazovateľ za pobočky poisťovní v % za životné poistenie

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Graf 10 Kombinovaný ukazovateľ za poisťovne v % za neživotné poistenie

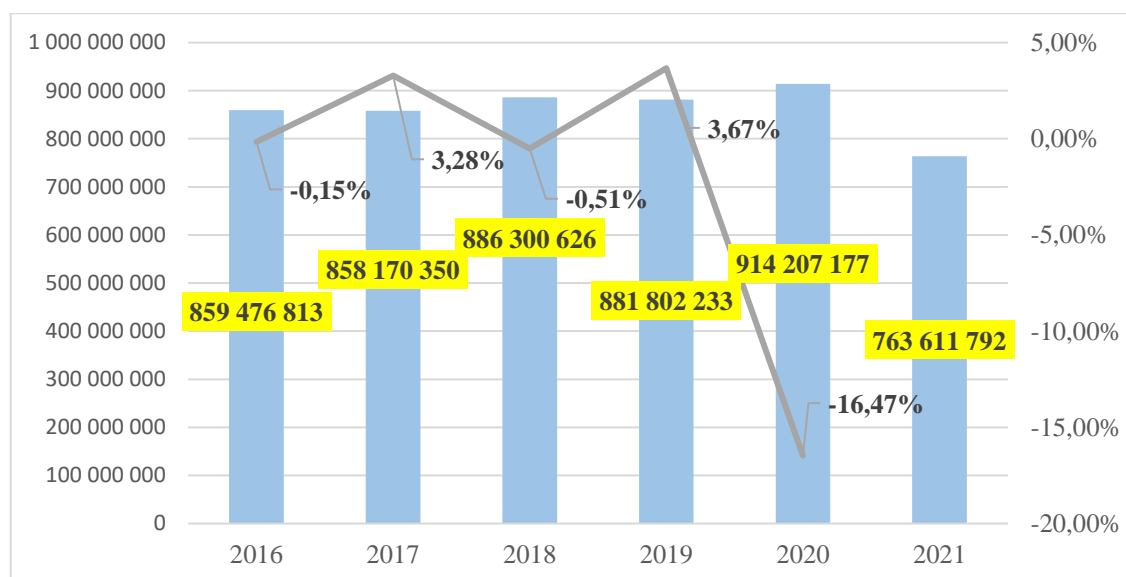

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Keďže poisťovne a pobočky poisťovní mali kombinovaný ukazovateľ za sledované obdobie pod 100 %, môžeme zhodnotiť, že poisťovne mali kryté riziká v oboch segmentoch poistenia, a teda generovali upisovací zisk.

Na hospodársky výsledok poisťovní má vplyv aj výška technických rezerv, ktoré povinne vytvára každá poisťovňa za životné, ako aj za neživotné poistenie, aby mala dostatok prostriedkov na krytie v prípade neočakávanej poistnej udalosti. Keď ich poisťovňa v danom období nepoužíva, môže sa s nimi obchodovať na investičnom trhu. Poisťovňa vytvára rezervy na poistné budúcich období, poistné plnenie, poistné prémie a zľavy, na životné poistenie, na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených a ďalšie technické rezervy.⁴⁰

Graf 11 Technické rezervy neživotného poistenia (v EUR)

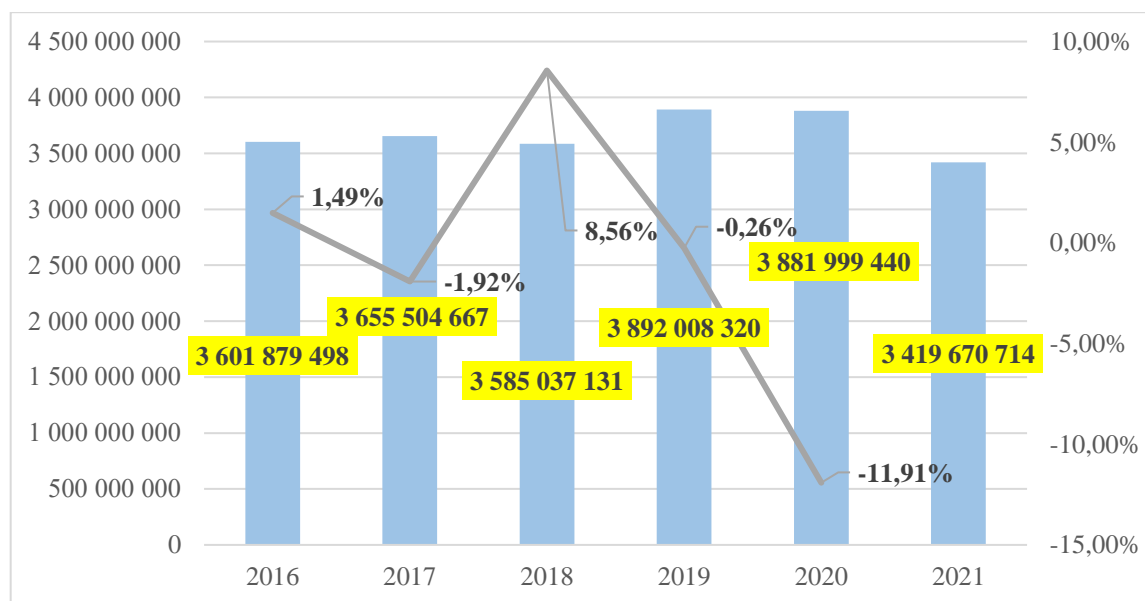
Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke NBS

Ako možno vidieť v grafe č. 11, z vývoja hodnoty technických rezerv neživotného poistenia nevieme posúdiť jednoznačný pozitívny či negatívny trend. Technické rezervy sa menili rôznym spôsobom počas celého sledovaného obdobia. V porovnaní s technickými rezervami životného poistenia, pri neživotnom poistení je každoročne tvorená menšia suma technických rezerv, ktorá vyplýva z toho, že poisťovne vyplatia menej poistného v prípade poistnej udalosti v neživotnom, ako v prípade životného poistenia. Technické rezervy

⁴⁰ § 171 zákona č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

neživotného poistenia dosiahli najväčší nárast v roku 2020 o 32 404 943 eur, čo predstavuje 3,67 %. Zníženie hodnoty nastalo v značnej miere v roku 2021, a to až o 16,47 %. V tomto roku hodnota technických rezerv neživotného poistenia dosiahla svoje historické minimum za sledované obdobie, a to v hodnote 763 611 792 eur. Priemerná hodnota technických rezerv neživotného poistenia v sledovanom období bola 860 594 832 eur.

Graf 12 Technické rezervy životného poistenia (v EUR)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke NBS

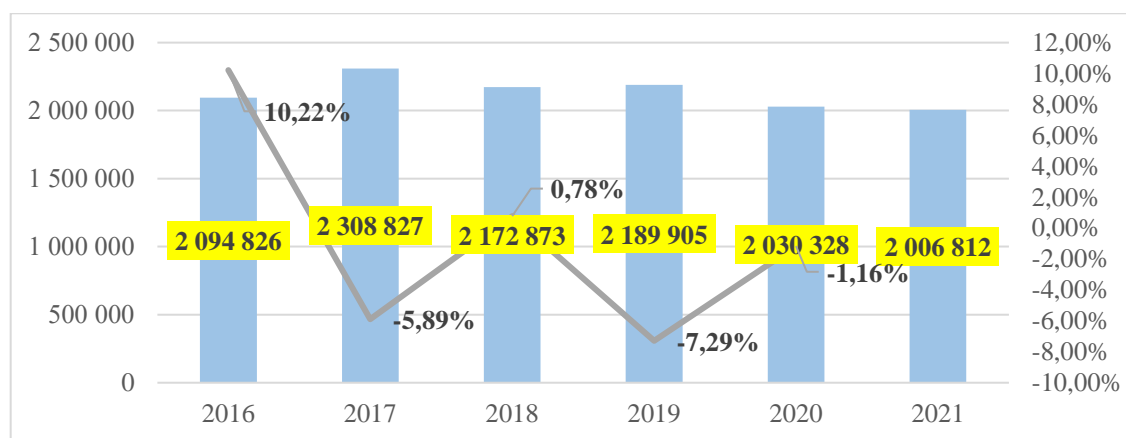
Tak ako to bolo v prípade technických rezerv neživotného poistenia, aj technické rezervy životného poistenia mali v sledovanom období premenlivý vývoj. Od roku 2016 sme zaznamenali rast o 1,49 %, potom v roku 2018 pokles o 1,92 %. V roku 2019 dosiahli technické rezervy životného poistenia nárast o 8,56 %, čo predstavovalo ich historické maximum v sledovanom období v hodnote 3 892 008 320 eur. Od tohto roku mali technické rezervy klesajúci trend. V roku 2021 dosiahli svoje historické minimum v sledovanom období v hodnote 3 419 670 714 eur, čo predstavuje pokles o 11,91 %. Priemerná hodnota technických rezerv životného poistenia v sledovanom období bola 3 672 683 295 eur.

3.2.5 Solventnosť poisťovní

Od roku 2016 poisťovne uplatňujú pre výpočet solventnosti nové kritériá stanovené reguláciou Solvency II. Výšku vlastných zdrojov poisťovní ovplyvňuje výška už

spomenutých technických rezerv, ktorých metódu oceňovania tiež zmenila regulácia Solvency II. Preto bolo v rámci regulácie umožnené, aby pre záväzky, ktoré poisťovni vznikli pred dátumom prijatia Solvency II., mohla poisťovňa uplatniť opatrenia znižujúce finančný vplyv zmenenej metodiky. Technické rezervy v prípade dlhších záväzkov citlivo reagujú na zmenu bezrizikovej výnosovej krivky, a tým vzniká volatilita krytia kapitálových požiadaviek. Na zmiernenie tejto volatility a zlepšenie marže solventnosti môžu teda poisťovne znížiť technické rezervy.⁴¹ Vývoj agregovaných hodnôt solventnosti (ďalej len „SCR“) poisťovní a pobočiek poisťovní za obdobie 2016 – 2021 budeme analyzovať zvlášť za životné a za neživotné poistenie, ako aj za jednotlivé skupiny životného a neživotného poistenia.

Graf 13 Vývoj SCR za životné poistenie (v EUR)

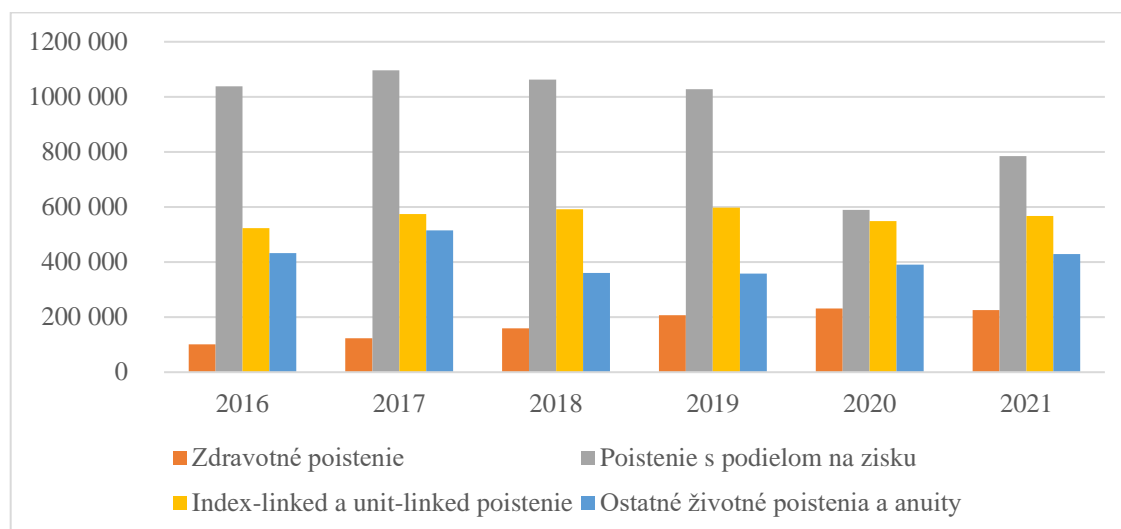

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Ako možno vidieť na grafe č. 13, vývoj hodnoty solventnosti za sledované obdobie má v priemere klesajúci trend o 0,65 %. Historické minimum hodnoty solventnosti dosiahlo v roku 2021 hodnotu 2 006 812 eur. V roku 2019 bol zaznamenaný rast o 0,78 % voči roku 2018. Najväčší nárast hodnoty solventnosti bol v roku 2017 o 10,22 % v hodnote 2 308 827 eur. Priemerná hodnota solventnosti za sledované obdobie za životné poistenie bola 2 133 928,5 eur.

⁴¹ JURIŠ, Robert. *Dve poisťovne dostali od NBS súhlas na zníženie svojich technických rezerv v životnom poistení*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 24.02.2023] Dostupné na: <https://www.finreport.sk/banky-a-poisťovne/dve-poisťovne-dostali-od-nbs-suhlas-na-znizenie-svojich-technických-rezerv-v-zivotnom-poistení/>

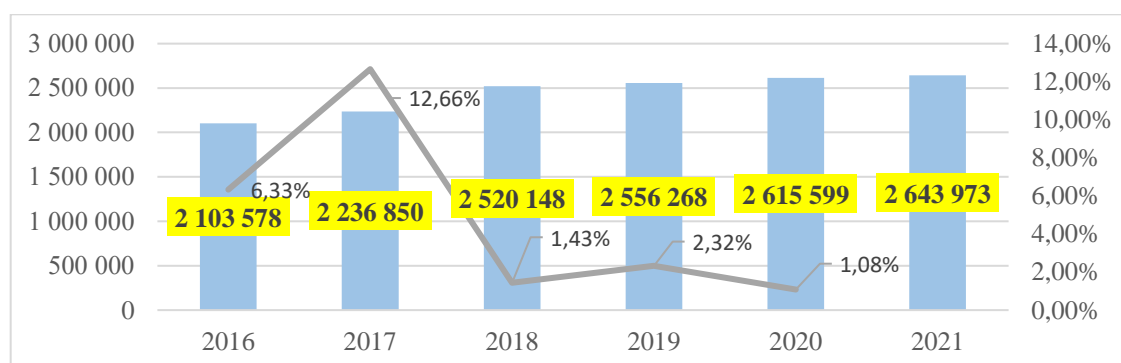
Graf 14 Vývoj SCR za jednotlivé skupiny životného poistenia

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Na grafe č. 14 možno vidieť vývoj hodnoty solventnosti za roky 2016 – 2021 pre skupiny životného poistenia, ktorými sú zdravotné poistenie, poistenie s podielom na zisku, index-linked a unit-linked poistenie, ostatné životné poistenia a anuity. Z celkového hodnotenia vyplýva, že na prvom mieste s najvyššou solventnosťou až 45 % je poistenie s podielom na zisku, následne index-linked a unit-linked poistenia s 27 % solventnosťou, ostatné životné poistenia s 20 % solventnosťou a posledné je s 8 % solventnosťou zdravotné poistenie.

Graf 15 Vývoj SCR za neživotné poistenie (v EUR)

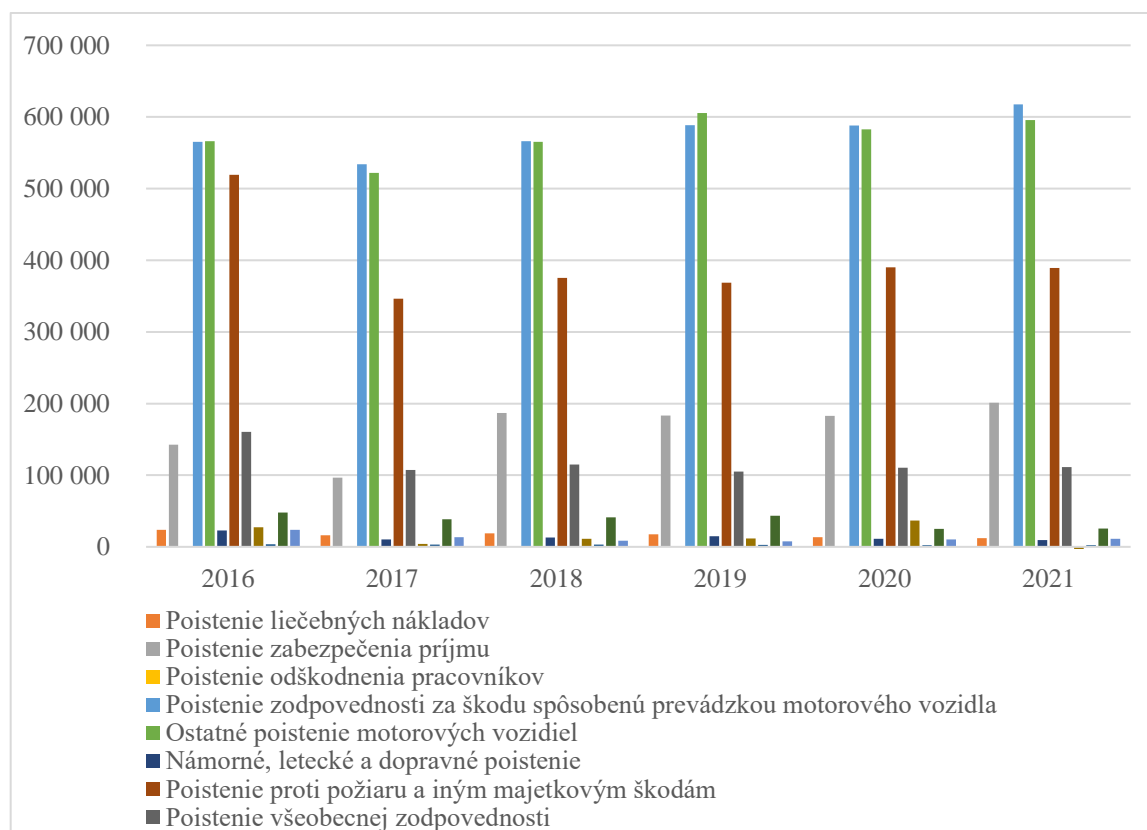

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

Na grafe č. 15 môžeme vidieť vývoj hodnoty solventnosti neživotného poistenia. V sledovanom období má hodnota solventnosti v priemere rastúci trend, a to 4,76 %. Historické minimum bolo v roku 2016 s hodnotou 2 103 578 eur. Od tohto roku sa hodnota

len zvyšovala. Najväčšie tempo rastu bolo v roku 2018, a to až o 12,66 %. V poslednom roku sledovaného obdobia dosiahla hodnota solventnosti svoje historické maximum v hodnote 2 643 973 eur. Priemerná hodnota solventnosti za sledované obdobie za neživotné poistenie bola 14 676 416 eur.

Graf 16 Vývoj SCR za jednotlivé skupiny neživotného poistenia

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dostupných údajov na stránke SLASPO

V neposlednom rade sme zhrnuli aj celkovú hodnotu solventnosti za roky 2016 – 2021 pre jednotlivé skupiny neživotného poistenia. Graf č. 16 uvádza hodnoty za poistenie liečebných nákladov; zabezpečenia príjmu; odškodnenia pracovníkov; zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla; ostatné poistenia za motorové vozidlo; námorné, letecké, dopravné; proti požiaru a iným majetkovým škodám; všeobecnej zodpovednosti; úveru a kaucie; právnej ochrany; asistenčné služby; rôzne finančné straty. Najvyššia hodnota solventnosti bola v sledovanom období v prípade skupiny neživotného poistenia – zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, s 30 % solventnosťou a najnižšia hodnota solventnosti bola v prípade poistenia právnej ochrany s 0,15 %.

Záver

Slovenský poisťný trh čelí mnohým zmenám a výzvam už od jeho samotného vzniku. Úspešnosť tohto trhu závisí od viacerých prvkov, ako sú napríklad jeho vzťah s klientmi, ich ochota stať sa poistenými, rôzne finančné a svetové krízy, legislatíva a regulácie. Počas rokov 2020 – 2022 musel poisťný trh kvôli kríze COVID-19 čeliť rôznym situáciám, kvôli čomu sa zmenilo jeho fungovanie. Cieľom našej bakalárskej práce bolo opísať slovenský poisťný trh ako súčasť finančného trhu Európskej únie, ktorý prešiel za posledné roky mnohými zmenami, a na základe analýzy poukázať na významné zmeny na slovenskom poisťnom trhu v nadväznosti na vývoj a zmeny na finančnom trhu.

V prvej kapitole bakalárskej práce sme sa zaoberali teoretickými východiskami, pomocou ktorých sme poskytli komplexný pohľad, ako vyzerá, ako funguje poisťný trh a kto sú jeho subjektmi. Venovali sme sa tiež platnej legislatíve a dohľadu nad poisťným trhom. Vymenovali sme zákony, ktoré upravujú ich činnosť, čo obsahujú a následne sme opísali, akú dôležitú úlohu má NBS pri dohľade nad poisťovňami. V záverečnej časti tejto kapitoly sme opísali reguláciu poisťovní v spojitosti so Solvency II, ktorá upravuje ich schopnosť splniť svoje záväzky.

V druhej kapitole sme si stanovili hlavný cieľ a čiastkové ciele práce. Opísali sme metodiku a metódy skúmania, ktoré sme použili pri vypracovaní záverečnej práce.

V tretej kapitole sme uviedli štruktúru slovenského poisťného trhu k 31. 12. 2021. Pomocou dostupných údajov z NBS a Obchodného registra SR sme uviedli počet poisťovní a pobočiek poisťovní iných členských štátov, ktoré pôsobia na slovenskom poisťnom trhu k 31. 12. 2021, a následne sme analyzovali vybrané poisťné ukazovatele za obdobie rokov 2016 – 2021 a hodnotili sme si ich vývoj.

Pre dosiahnutie hlavného cieľa sme mali vytýčené 4 čiastkové ciele. *Prvým čiastkovým cieľom* bolo objasniť teoretické pojmy súvisiace s poisťným trhom a poukázať na ich vzájomné prepojenie. Tento cieľ sme splnili pomocou štúdia a získavania informácií z knižných a internetových zdrojov, ktoré sme následne používali pri písaní teoretickej časti bakalárskej práce. *Druhým čiastkovým cieľom* bolo poskytnutie pohľadu, ako Slovenská republika a EÚ dohliadajú na poisťný trh a aké predpisy a zákony musia poisťovne dodržiavať. Cieľ sme naplnili pomocou analýzy legislatívy upravujúcej slovenský poisťný trh, pri ktorej vieme konštatovať, že poisťovne majú prísne podmienky na vykonávanie svojej činnosti najmä od roku 2006, odkedy NBS dohliada nad ich činnosťou a poisťovne

sú povinné poskytnúť všetky informácie týkajúce sa ich činnosti. Spomenuli sme tiež Solvency II, ktorá je tiež reguláciou poistného trhu týkajúcou sa vzťahov, integrácie, lepšieho dohľadu nad nimi, lepšieho riadenia a prekonania rizík. Pre naplnenie *tretieho a štvrtého čiastkového cieľa* práce sme opísali štruktúru slovenského poistného trhu k 31. 12. 2021 a analyzovali sme vybrané poistné ukazovatele. Na základe uskutočnenej analýzy slovenského poistného trhu môžeme zhodnotiť, že na trhu klesá počet poisťovní, viaceré sa počas posledného obdobia zlúčili s poisťovňami z iných členských štátov, čo vyvolalo klesajúci trend vo výsledkoch celkového technického poistného a poistenosti slovenského poistného trhu. Tieto zlúčenia nastali najmä kvôli tomu, že poisťovne môžu ušetriť na nákladoch a nemajú také povinnosti ako v domácej krajine. Do budúca to však môže znamenať problémy pre NBS, keďže okrem toho, že nemá nad nimi kompletný dohľad, nebude mať dostatok informácií ani o ich činnosti. Pozitívny vývoj sme zaznamenali v prípade ukazovateľa hustoty poistenia, ktorý vyjadruje podiel technického poistného na počet obyvateľov. Počas sledovaného obdobia tento ukazovateľ rástol, s výnimkou roku 2020. Počas rokov 2020 – 2022 slovenský poistný trh tak, ako aj iné oblasti ekonomiky, musel čeliť pandémie COVID-19, ktorá mala veľký vplyv nielen na poistný sektor, ale aj na všetky ostatné sektory finančného trhu. Kvôli neistote v tomto období uzatvárali slovenskí obyvatelia menej poistných zmlúv. Ďalším ukazovateľom boli náklady na poistné plnenie, ktoré sme hodnotili rastúcim charakterom do roku 2018 pri životnom a do roku 2019 pri neživotnom poistení. Pandemické roky 2020 – 2021 znížili náklady, čo vychádzalo zo vzniknutých dodatočných nákladov pri tvorbe mimoriadnych rezerv na riziko insolventnosti cestovných kancelárií v tomto období alebo na tvorbu pandemických rezerv. Pri neživotnom poistení sme si to preukázali najmä na tom, že počas pandémie sa znížila mobilita ľudí, čo znížilo aj náklady pri poistení motorových vozidiel a v cestovnom poistení. V ďalšej časti analýzy sme porovnávali hodnoty hospodárskeho výsledku poisťovní, ktoré vykazovali za sledované obdobie rastúci trend. Hodnotu technického výsledku v neživotnom poistení ovplyvnil prepád technického poistného. Pri životnom poistení sme poukázali na premenlivý vývoj, v roku 2021 sa hodnota technického poistného zvýšila najmä pri poistení áut a havarijného poistenia, keďže ľudia už nemali v takej miere zakázané cestovanie a úrokové sadzby boli nízke. Hodnota kombinovaného ukazovateľa bola pozitívna a poisťovne vedeli kryť všetky svoje riziká. Ukazovateľ technických rezerv sa vyvíjal premenlivo, ale v priemere aj za životné, aj za neživotné poistenie vedeli poisťovne vytvárať pre budúce riziká rezervy v dostatočnej miere.

Posledným hodnoteným ukazovateľom bola solventnosť, ktorú sme vyhodnotili zvlášť za životné a neživotné poistenie, a poukázali sme aj na hodnoty SCR jednotlivých skupín životného a neživotného poistenia.

Na konci sme dospeli k zhodnoteniu samotného slovenského poistného trhu. Môžeme konštatovať, že napriek prepadu hodnôt sledovaných ukazovateľov slovenského poistného trhu v rokoch pandémie začínajú hodnoty sledovaných ukazovateľov naberať rastúci charakter a pomaly získavajú späť hodnoty, ktoré dosahovali pred pandemiou. Svedčí o tom aj skutočnosť, že digitalizácia v slovenskom poistnom sektore v oblasti poskytovania služieb klientom sa zlepšila, čo je nevyhnutné na spoznanie svojich klientov a schopnosť poskytnúť im čo najlepšie poisťovacie služby. Z hodnôt ukazovateľa hustoty poistenia vieme konštatovať, že ľudia viac oceňujú poistenie, takže problém predať svoje služby nebude hroziť. Na druhej strane budú spomenuté premeny poisťovní na poisťovne z iných členských štátov naďalej problémom pre slovenský poistný sektor. Ťažkosti budeme mať aj my pri nahlasovaní problémov, keďže sa budeme musieť obracať na zahraničné poisťovne. Jedným z našich odporúčaní je, aby poisťovne naďalej pokračovali v digitalizácii kvôli rastúcej online generácii, ktorá bude tvoriť ich klientelu. Ďalším odporúčaním je pokračovať v zabezpečovaní prevencie. Digitalizácia a umelá inteligencia majú v každom sektore ekonomiky čoraz väčšiu úlohu, ktorá bude v budúcnosti podľa nás len rásť a dotýkať sa aj poistného sektora. Myslíme si, že digitálny svet uľahčí viaceré činnosti poistného sektora. Podľa nás budú ako prvé lepšie zozbierané údaje o klientoch, čím sa tiež zrýchli celý systém uzatvárania poistných zmlúv, nákupu poistenia, ako aj poskytnutia platieb. Zrýchli sa tiež vybavenie rôznych poistných udalostí už možno do niekoľkých minút. Digitalizácia týchto procesov môže poisťovniam priniesť nových klientov. V neposlednom rade očakávame, že v budúcnosti bude existovať oveľa viac vecí, na ktoré si budeme môcť a vedieť uzavrieť poistenie.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje a časopisy

ADAMKO, Jozef. *Poistenie a poisťný trh*. Prešov: Michal Vaško – Vydavateľstvo, 2018. 185 s. ISBN 978-80-8198-02-5.

ČEJKOVÁ, Viktória – MARTINOVIČOVÁ, Dana – NEČAS, Svatopluk. *Poisťný trh – teória i prax*. Bratislava: Vydavateľstvo lura Edition ,spol. s.r.o., 2011. 222 s. ISBN 978-80-8078-399-0.

ČEJKOVÁ, Viktória – MARTINOVIČOVÁ, Dana. *Poisťovníctvo : úvod do teórie*. Bratislava: Merkury spol. s.r.o., 2007. 138 s. ISBN 978-80-89143-60-3.

KAFKOVÁ, Eva a kol. *Základy poisťovníctva*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. 226 s. ISBN 978-80-225-3363-8.

KOŠÍK, Oto. *Poisťovníctvo – vybrané problémy*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta v Banskej Bystrici, 2007. 127 s. ISBN 978-80- 8083-370-1.

MAJTÁNOVÁ, Anna a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava : lura Edition, 2009. 322 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

ONDRUŠKA, Tomáš a kol. *Riadenie rizík a poisťovníctvo*. Bratislava: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2022. 363 s. ISBN 978-80-7676-402-6.

PASTORÁKOVÁ, Erika – ONDRUŠKA, Tomáš – JURKOVIČOVÁ, Monika. *Dejiny poisťovníctva*. Bratislava : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2020. 161 s. ISBN 978-80-7598-998-7.

PASTORÁKOVÁ, Erika – BROKEŠOVÁ, Zuzana – ONDRUŠKA, Tomáš. *Poisťný trh*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. 192 s. ISBN 978-80-225-4431-3.

PAULIČKOVÁ, Alena – GRÚŇ, Ľubomír. *Finančné právo na Slovensku*. Bratislava: Eurounion, 2007. 246 s. ISBN 978-80-88984-94-8.

PÁLEŠ, Michal. *AKTUÁRSTVO v režime Solventnosť II*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2016. 189 s. ISBN 978-80-225-4288-3.

SIVÁK, Rudolf a kol. *Financie*. Bratislava: Wolters Kluwer ČR, s.r.o., 2019. 429 s. ISBN 978-80-7598-533-0.

Elektronické zdroje

ČERNAJ, Tomáš. *Finančný trh* [elektronický zdroj]. Košice, 2021. [cit. 10.10.2022]. Dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/financie/financny-trh/>

ČSOB Poist'ovňa. *Správa o solventnosti a finančnom stave poisťovne* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 10. 04. 2023]. Dostupné na: https://www.csob.sk/documents/11005/411478/Sprava_o_solventnosti_a_financnom_stave_2020.pdf

FECENKO, Jozef – STREŠŇÁKOVÁ, Anna. *Solventnosť poisťovní*. In: Zborník z Medzinárodnej vedeckej konferencie NÁRODNÁ A REGIONÁLNA EKONOMIKA VI., Herľany, 2006. 92 s. [cit. 22.10.2023]

FRYČ, Zuzana. *Poistný trh sa klesol, najviac sa prepadlo kapitálové životné poistenie. Na vine sú pandemické obmedzenia a neistota* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 09. 04. 2023]. Dostupné na: <https://www.finreport.sk/banky-a-poistovne/poistny-trh-klesol-najviac-sa-prepadlo-kapitalove-zivotne-poistenie-na-vine-su-pandemicke-obmedzenia-a-neistota/>

HORVÁTH, Dominik. *Ako bude vyzerat' poisťovňa v budúcnosti? Kľúčovým sa stane zabezpečenie prevencie a zmiernovanie rizík* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 10. 04. 2023]. Dostupné na: <https://www.finreport.sk/banky-a-poistovne/ako-bude-vyzerat-poistovna-buducnosti-klucovym-sa-stane-zabezpecenie-prevencie-a-zmiernovanie-rizik/?host=8d92e23291e6a66014d4419ba650c6da>

Journal of Risk and Financial Management. *Solvency Regulation – An Assesment of Basel III for Banks and of Planned Solvency III for Insurers*. [elektronický zdroj]. Švajčiarsko, 2021. [cit. 28.10.2022] Dostupné na: <https://www.mdpi.com/1911-8074/14/6/258>

JURIŠ, Robert. *Dve poisťovne dostali od NBS súhlas na zníženie svojich technických rezerv v životnom poistení*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 24.02.2023] Dostupné na: <https://www.finreport.sk/banky-a-poistovne/dve-poistovne-dostali-od-nbs-suhlas-na-znizenie-svojich-technickyh-rezerv-v-zivotnom-poisteni/>

KANDERKOVÁ, Helena. *Allianz je podľa TRENDU poisťovňou roka* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 30.01.2023] Dostupné na:

https://www.allianz.sk/sk_SK/sukromne-osoby/ine-stranky/tlacove-centrum/Allianz-je-podla-Trendu-poistovnou-roka.html

KANDERKOVÁ, Helena. *Pred sto rokmi vznikla na Slovensku prvá poisťovňa. Dnes je z nej Allianz - SP* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2019. [cit. 03.02.2023] Dostupné na: https://www.allianz.sk/sk_SK/sukromne-osoby/ine-stranky/tlacove-centrum/pred-sto-rokmi-vznikla-na-Slovensku-prva-poistovna-dnes-je-z-nej-Allianz-SP.html

Národná banka Slovenska. *Správa o finančnej stabilite*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 15.02.2023]. Dostupné na: <https://nbs.sk/dokument/f79478d5-1bed-48d0-8137-d1bfaf248ffc/stiahnut/?force=true>

NBS: *Solventnosť II*. [elektronický zdroj]. [cit. 27.10.2022] Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/documents/_dohlad/orm/poistovnictvo/solventnost_ii.pdf

SITA Webnoviny. *Finančná pozícia poisťovní je podľa NBS naďalej dobrá, solventnosť sektora medziročne vzrástla* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 10. 04. 2023]. Dostupné na: <https://sita.sk/vofinanciach/financna-pozicia-poistovni-je-podla-nbs-nadalej-dobra-solventnost-sektora-medzirocne-vzrastla/>

SITA Webnoviny. *Poisťovne vlani preplatili škody za stovky miliónov eur, Slováci sa okrem pandémie potýkali aj s kalamitami* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 09. 04. 2023]. Dostupné na: <https://sita.sk/vofinanciach/poistovne-vlani-preplatili-skody-za-stovky-milionov-eur-slovaci-sa-okrem-pandemie-potykali-aj-s-kalamitami/>

Slovenská asociácia poisťovní. *História SLASPO 1991 - 2002*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2008. [cit. 15.10.2022] Dostupné na: https://www.slaspo.sk/tmp/asset_cache/link/0000029460/HISTORIA%20SAP%201991%20-%202002%20%282%29.pdf

Slovenská asociácia poisťovní. *KOOPERATIVA Poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 30.01.2023] Dostupné na: https://www.slaspo.sk/clenovia_kooperativa

Slovenská asociácia poisťovní. *Solventnosť II*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2016. [cit. 27.10.2022] Dostupné na: https://www.slaspo.sk/tmp/asset_cache/link/0000053542/Solventnost%20II_Zakladne%20info_web_2016%2006%2024_final.pdf

Slovenská asociácia poisťovní. *Vývoj niektorých ukazovateľov v rokoch 2016-2022 za poisťný sektor na Slovensku*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 30.01.2023] Dostupné na: <https://www.slaspo.sk/25747>

Právne normy

Smernica 2009/138/ES o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších zákonov. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2019. [cit. 20.10.2022] Dostupné na: https://www.slaspo.sk/tmp/asset_cache/link/0000068631/Ob%20iansky%20z%20E1konn%20EDk%20%2815%20hlava%20Poistn%20zmluvy%20%A7%A7%20788%20-%20828a%29.pdf

Zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu pôsobenú prevádzkou motorového vozidla

Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve

§ 171 zákona č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 39/2015 Z. z. Zákon o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

§ 4 zákona č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov